

2. Sociální vývoj

2.1 Zaměstnanost

Pracovní sílu v kraji tvořilo 58,6 % osob starších 15 let.

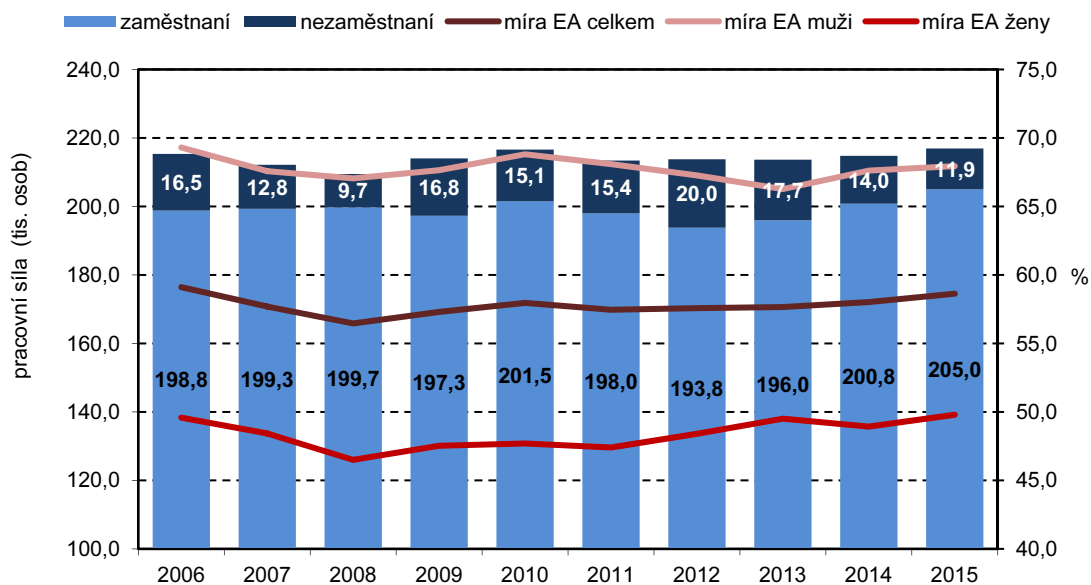
Zdrojem údajů o ekonomické aktivitě obyvatelstva, míře zaměstnanosti či nezaměstnanosti je Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS), které probíhá nepřetržitě od roku 1992 na území celé České republiky. Podle jeho výsledků v Libereckém kraji populaci starší 15 let v roce 2015 tvořilo 370,0 tis. osob. Meziroční přírůstky uvedené věkové kategorie se zastavily v roce 2010, od následujícího roku dochází k nepatrným poklesům. Ten poslední mezi roky 2014 a 2015 činil pouze 200 osob (0,1 %).

Z populace Libereckého kraje starší 15 let představovalo 216,9 tis. osob pracovní sílu (tj. 58,6 %). Ta se meziročně rozrostla o 2,1 tis. osob (1,0 %) a reprezentovalo ji 205,0 tis. zaměstnaných a 11,9 tis. nezaměstnaných osob.

Ve struktuře pracovní síly roste zastoupení osob ve věku 60 a více let.

Na strukturu pracovní síly podle věku působí vedle demografických vlivů také vlivy sociálně ekonomické, jako např. prodlužující se příprava na povolání nebo prodlužování věku pro odchod do důchodu. Zatímco v roce 1993 osoby do 30 let tvořily 27,6 % pracovní síly, do roku 2015 jejich podíl poklesl o 8,8 procentních bodů na 18,8 %. Naopak zastoupení osob ve věku 60 a více let vzrostlo o 2,4 procentní body na 6,4 %. Rostoucí zájem o vyšší stupně vzdělání ovlivňuje také vzdělanostní strukturu pracovní síly, v populaci tak obecně klesá zastoupení osob s nižším vzděláním ve prospěch toho vyššího. Zatímco tedy v roce 1993 uvedlo 15,7 % pracovní síly základní nebo žádné vzdělání, střední bez maturity 46,3 %, střední s maturitou 31,5 % a vysokoškolské 6,4 %, v roce 2015 již bylo složení v poměru 6,6 % pracovní síly se základním či bez vzdělání, 40,4 % se středním bez maturity, 36,0 % se středním s maturitou a 17,0 % s vysokoškolským vzděláním.

Graf 2.1 Struktura pracovní síly a míra ekonomické aktivity v Libereckém kraji (VŠPS)

¹⁾ Údaje vážené na data demografické statistiky po promítnutí SLDB 2011

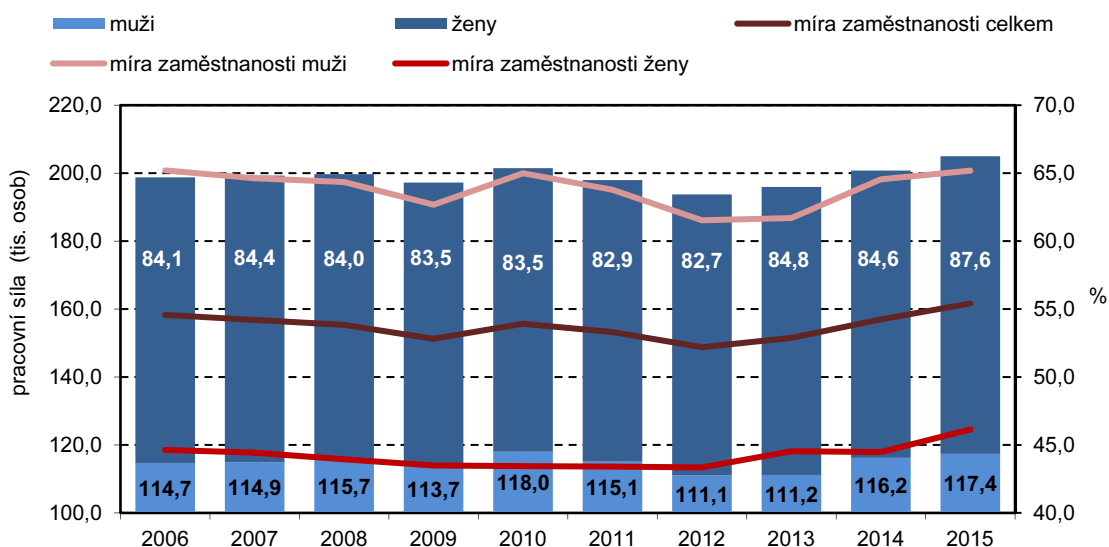
V terciární sféře bylo v Libereckém kraji zaměstnáno 51,1 % osob.

Počet zaměstnaných se od roku 1993 vyvíjí spíše kolísavě s minimem v roce 2012 (193,8 tis. osob) a maximem v roce 1995 (211,7 tis. osob). V posledních třech letech však počet zaměstnaných plynule rostl. Nejvíce osob bylo v Libereckém kraji v roce 2015 zaměstnáno v terciární sféře (104,7 tis. osob, tj. 51,1 % všech zaměstnaných), z toho téměř čtvrtina v odvětví velkoobchodu, maloobchodu, opravy motorových vozidel. Průmyslová odvětví zaměstnávala 97,2 tis. osob (47,4 %), z toho 81,0 % ve zpracovatelském průmyslu. Zaměstnanost v primárním sektoru tvořilo 3,2 tis. osob, tj. 1,6 % všech zaměstnaných v kraji. Terciární sféra se však stala největším zaměstnavatelem až zhruba po roce 2008, do té doby bylo nejvíce osob zaměstnáno v sekundárním sektoru. Tato skutečnost pravděpodobně souvisí s hospodářskou recesí, která průmyslové odvětví (charakteristické pro Liberecký kraj) postihla ve větší míře než sektor služeb. Od roku 2012 se pak podíl zaměstnaných v terciární sféře pohybuje nad 50% hranicí. Zaměstnanost v zemědělských odvětvích dlouhodobě spíše klesá.

Většina zaměstnaných je v zaměstnaneckém poměru.

Většina zaměstnaných je co do postavení v zaměstnání v zaměstnaneckém poměru, popř. je členem produkčního družstva. V roce 2015 se jednalo o 82,7 % zaměstnaných osob. V pozici zaměstnavatele vystupovalo 2,5 % osob, na vlastní účet pracovalo 14,1 % osob a 0,8 % osob se označilo za pomáhající rodinné příslušníky. Tato struktura se dlouhodobě nemění.

Graf 2.2 Struktura zaměstnaných a míra zaměstnanosti podle pohlaví v Libereckém kraji (VŠPS)

^{*)} Údaje vážené na data demografické statistiky po promítnutí SLDB 2011

Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci tvořili 5,3 % zaměstnaných.

Z pohledu klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO) patřilo v roce 2015 nejvíce zaměstnaných do skupiny řemeslníků a opravářů (20,4 %). Dalších 18,1 % představovali techničtí a odborní pracovníci, 17,1 % obsluha strojů a zařízení, montéři. Pracovníci ve službách a prodeji se podíleli 15,1 % a specialisté 11,2 %. Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci tvořili 5,3 %. Z hlediska vývoje počtu zaměstnaných v jednotlivých klasifikacích se od roku 2006 nejvýrazněji (téměř dvojnásobně) navýšil počet pracovníků ve službách a prodeji (z 16,2 tis. osob na 31,1 tis. osob) a přibylo také specialistů (o 37,7 % na 23,0 tis. osob). Naopak klesající tendence zaznamenali zákonodárci a řídicí pracovníci

(z 17,4 tis. osob na 8,2 tis. osob), ubylo také pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (o 22,8 % na 10,9 tis. osob) a kvalifikovaných pracovníků v zemědělství, lesnictví a rybářství (z 2,1 tis. osob na 1,6 tis. osob). Počet zaměstnaných v ostatních klasifikačních skupinách v rámci sledovaného období kolísala, ale k významným změnám v jejich počtu nedošlo.

Vyšší míru zaměstnanosti obecně vykazují muži než ženy.

Míra zaměstnanosti obyvatel Libereckého kraje (tj. podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob 15letých a starších) v horizontu deseti let v zásadě spíše klesá. Výjimkou byly pouze roky 2010, 2013 a 2015, ve kterých došlo k meziročním navýšením její hodnoty. Nejvyšší hodnoty ukazatel paradoxně nabyl v roce 2015 (55,4 %), což ovšem ovlivnil především meziroční nárůst počtu zaměstnaných při současném nepatrném poklesu počtu obyvatel ve věku 15 a více let v tomto roce. Minimální hodnota pak byla zjištěna v roce 2012 (52,2 %). Vyšší míru zaměstnanosti obecně vykazují muži než ženy. V roce 2015 tedy její hodnota v případě mužů činila 65,2 % (stejně jako v roce 2006) a v případě žen 46,1 % (o 1,5 p. b. více než před deseti lety). V rámci mezikrajského srovnání se Liberecký kraj s mírou zaměstnanosti mužů umístil na sedmé nejvyšší příčce, hodnota v případě žen pak byla naopak čtvrtá nejnižší. Z mezikrajského srovnání vyplývá, že nejvyšší hodnota byla jak u mužů, tak u žen zjištěna v Hlavním městě Praze (69,3 % u mužů a 51,8 % u žen), nejnižší míru zaměstnanosti mužů pak vykázal Moravskoslezský kraj (61,2 %) a žen kraj Ústecký (44,6 %).

Nejvyšší míru ekonomické aktivity vykazovalo Hlavní město Praha.

Míra ekonomické aktivity v Libereckém kraji v roce 2015, která vyjadřuje podíl pracovní síly na celkovém počtu obyvatel ve věku 15 a více let, meziročně vzrostla o 0,6 procentních bodů na 58,6 %. Hodnota ukazatele dlouhodobě klesala až do roku 2011, v následujícím roce 2012 nastal zlom a od té doby pozvolna roste. V rámci mezikrajského srovnání se jednalo o 6. nejnižší hodnotu, která se o 0,8 procentních bodů pohybovala pod republikovým průměrem. Nejvyšší míru ekonomické aktivity vykazovalo Hlavní město Praha (62,0 %), nejnižší hodnota tohoto ukazatele byla zaznamenána v Olomouckém kraji (57,0 %). Míra ekonomické aktivity žen je z objektivních důvodů (menší účast na trhu práce, starost o děti a domácnost, dřívější odchod do důchodu apod.) podstatně nižší. V případě Libereckého kraje činila 49,8 % (3. nejnižší hodnota mezi kraji České republiky) a meziročně vzrostla o 0,9 procentních bodů. V případě mužů míra ekonomické aktivity vzrostla meziročně o 0,3 procentní body na 67,9 % a jednalo se o sedmou nejnižší krajskou hodnotu. Rozdíl mezi hodnotou mužů a žen činil více než 18 procentních bodů.

Druhé a další zaměstnání mělo v roce 2015 v Libereckém kraji 4,6 tis. osob.

Druhé a další zaměstnání mělo v roce 2015 v Libereckém kraji 4,6 tis. osob. Meziročně je to o 7,9 % méně a od roku 1993 se počet těchto osob snížil o téměř 60 %. Zájem o druhé nebo další zaměstnání v zásadě s většími či menšími výkyvy až do roku 2007 klesal, v následujícím období však opět dochází k jeho pozvolnému nárůstu. Určitý vývoj zaznamenal také počet osob s druhým a dalším zaměstnáním z pohledu pohlaví. Z analýzy tohoto ukazatele je patrné, že větší počet osob s dalším zaměstnáním je obvykle jednoznačně na straně mužů. Výjimkou však byly roky 2009 a 2010, kdy patrně v důsledku dopadů hospodářské krize (muži o druhé zaměstnání mohli v této souvislosti přijít) evidovaly více vedlejších pracovních poměrů ženy. V zásadě specifický je

i rok 2015, kdy je poměr mezi muži a ženami s druhým a dalším zaměstnáním velice vyrovnaný, i když nepatrnou převahu držely ženy (2,28 tis. mužů a 2,31 tis. žen).

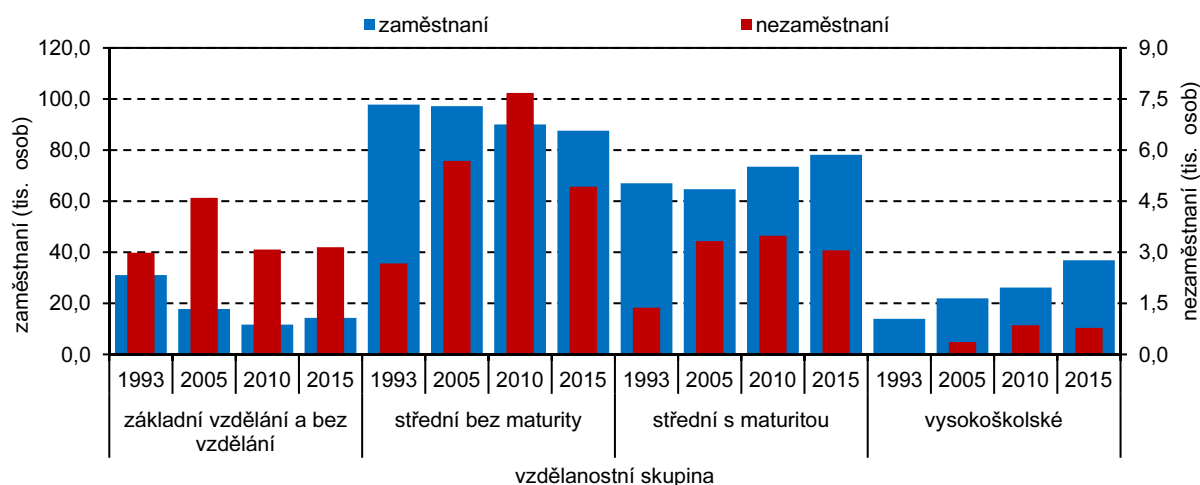
Ženy převažují mezi nezaměstnanými po většinu sledovaného období.

Počet nezaměstnaných v posledních čtyřech letech postupně klesal. Maximální počet osob bez zaměstnání byl v kraji vykázán v roce 2012 (20,0 tis. osob), naopak historického minima bylo dosaženo v roce 1993 (7,1 tis. osob). Začátek 90. let minulého století byl obecně z pohledu počtu nezaměstnaných příznivější, od roku 1998 (s výjimkou roku 2008) se totiž počet nezaměstnaných již pohybuje vysoko nad 10 tis. osobami. Z 11,9 tis. nezaměstnaných v roce 2015 představovaly více než 58 % ženy. Ženy převažují mezi nezaměstnanými po většinu sledovaného období, naopak tomu bylo pouze v letech 1994, 1999, 2000, 2009, 2011 a 2012.

Většinu nezaměstnaných tvořily osoby se středním vzděláním bez maturity.

Většinu nezaměstnaných bylo v roce 2015 mezi 30 až 44 lety (35,3 % nezaměstnaných) a dále mezi 45 až 59 lety (31,9 %). Z hlediska vzdělání se ze 41,4 % jednalo o osoby se středním vzděláním bez maturity. Více než 26 % tvořili nezaměstnaní se základním vzděláním a bez vzdělání, 25,7 % osoby s maturitou a 6,5 % vysokoškoláci. Nejvíce nezaměstnaných v roce 2015 uvedlo, že práci hledalo více než 2 roky (28,2 %), naopak 19,3 % z nich ji našlo do 3 měsíců. V roce 1993 do 3 měsíců nové zaměstnání získalo 42,1 % nezaměstnaných.

Graf 2.3 Pracovní síla podle vzdělání a ekonomického postavení v Libereckém kraji (VŠPS)

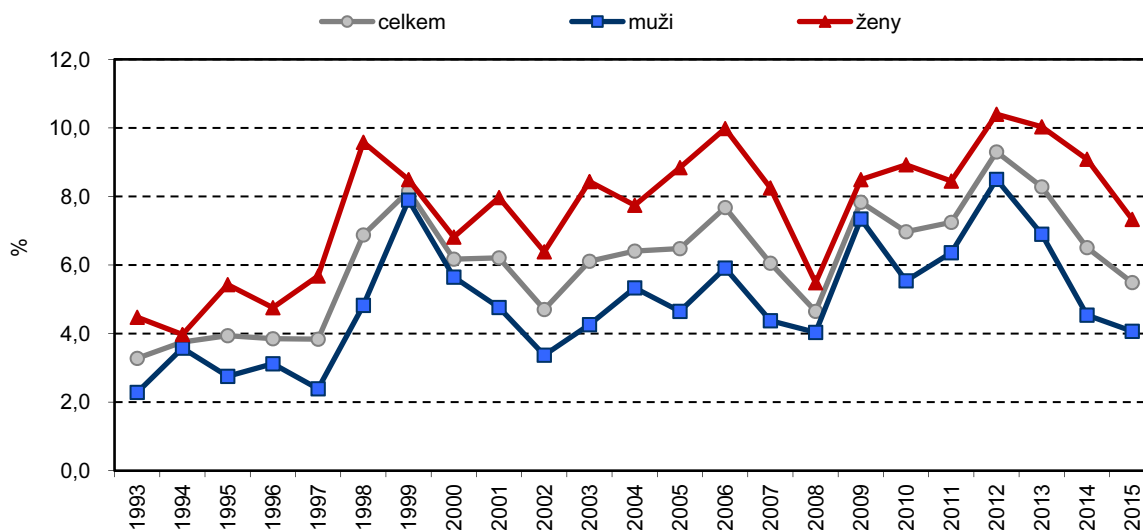
Pozn.: údaje za nezaměstnané s vysokoškolským vzděláním v letech 1993 a 2004 nejsou k dispozici

Obecná míra nezaměstnanosti v roce 2015 v kraji byla 5,5 %.

Obecná míra nezaměstnanosti v zásadě kopírovala vývoj počtu nezaměstnaných. V roce 2015 v kraji činila 5,5 %, meziročně tak byla o 1,0 p. b. nižší a mezi kraji šestá nejvyšší. Historicky nejvyšší hodnota byla zaznamenána v roce 2012 (kdy byl zároveň nejvyšší počet nezaměstnaných), když dosáhla 9,3 %, nejnižší hodnota pak připadla na rok 1993 (3,3 %). V případě mužů se ukazatel v roce 2015 rovnal 4,1 % (sedmá nejvyšší hodnota mezi kraji) a v případě žen 7,3 % (pátá nejvyšší hodnota). Obecná míra nezaměstnanosti byla po celé období let 1993 až 2015 vyšší na straně žen, nejvíce se však obě míry přiblížily v roce 1994 (muži 3,6 %, ženy 4,0 %), naopak největší rozdíl byl zjištěn v roce 1998 (muži 4,8 %, ženy 9,6 %).

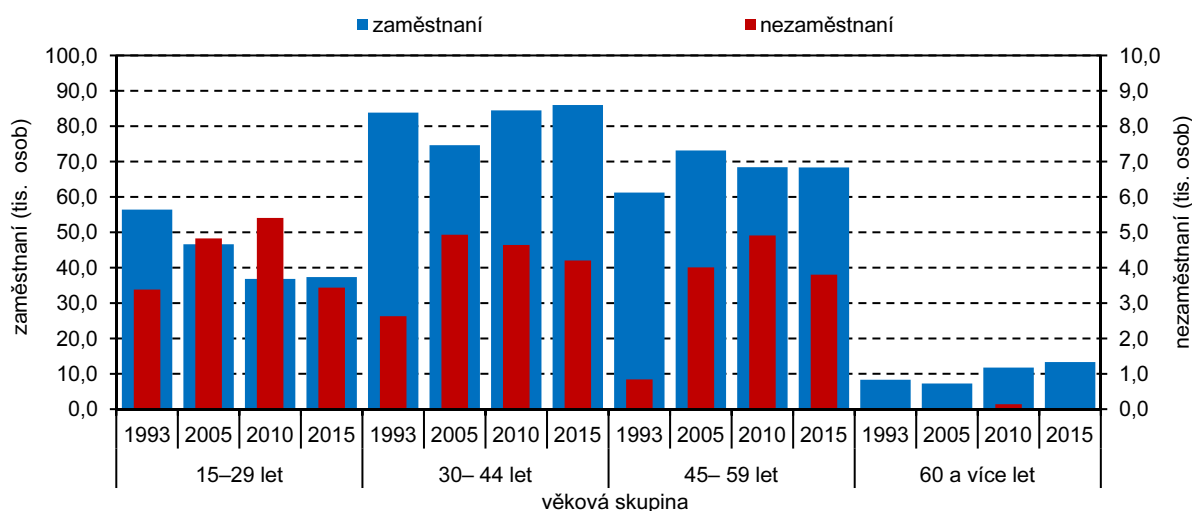
Graf 2.4 Obecná míra nezaměstnanosti podle pohlaví v Libereckém kraji (VŠPS)

Do skupiny ekonomicky neaktivních patřilo 41,4 % osob starších 15 let.

Do skupiny ekonomicky neaktivních (tzn. důchodci, žáci a studenti, osoby pečující o rodinu) v roce 2015 patřilo 153,1 tis. osob starších 15 let (41,4 % z celkového počtu). Meziročně je to o 2,4 tis. osob méně (1,5 %) a posledních pět let je možné sledovat pravidelných každoroční pokles. Z dlouhodobého pohledu se však počet ekonomicky neaktivních s většími či menšími výkyvy navyšuje, ve srovnání s rokem 1993 byl zaznamenán nárůst o téměř jednu čtvrtinu. Z hlediska věku tvoří logicky největší část ekonomicky neaktivních osoby nad 60 let (62,9 % v roce 2015), nejméně jsou pak zastoupeny osoby 45 až 59leté (6,5 %) a osoby 30 až 44leté (8,6 %). Mladí lidé mezi 15 a 29 lety představovali 22,1 % neaktivních. Ve více než dvacetiletém časovém horizontu je patrné, že mezi ekonomicky neaktivními klesá především v posledních letech zastoupení populace ve věku 15 až 29 let (mezi roky 1993 a 2015 z 32,6 % na 22,1 %) a 45 až 59 let (z 10,6 % na 6,5 %). Naopak podíl věkové skupiny 30 až 44 let a zejména 60 a více let spíše roste, v prvním případě z 5,6 % na 8,6 %, ve druhém z 51,2 % na 62,9 %.

Graf 2.5 Pracovní síla podle věku a ekonomického postavení v Libereckém kraji (VŠPS)

Pozn.: údaje za nezaměstnané ve věkové skupině 60 a více let v letech 1993, 2005 a 2015 nejsou k dispozici

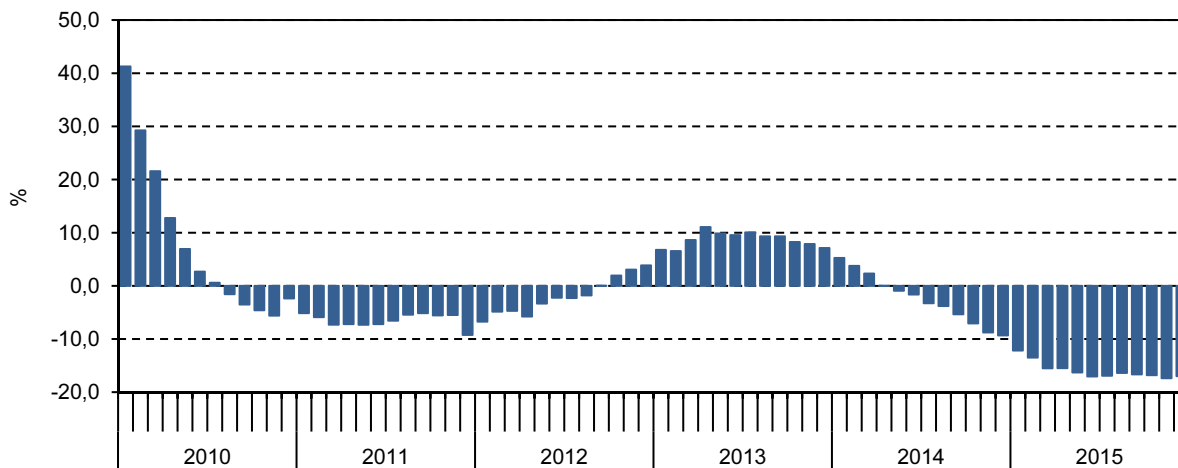
Tuto skutečnost ovlivňuje především demografický vývoj, tj. jednak stárnutí populace a dále také odkládání narození dítěte do vyššího věku. Vliv odkládání mateřství do vyššího věku je více patrný při hodnocení věkové struktury ekonomicky neaktivních z hlediska pohlaví. Zatímco podíl neaktivních mužů ve věku 30 až 44 let dosáhl v roce 2015 3,8 %, v případě žen je zastoupení více než 11% a od roku 1993 se navýšilo o 4,2 p. b. (u mužů o 1,2 p. b.). Muži evidovali naopak více neaktivních ve věkové skupině 15 až 29 let (24,6 %, ženy 20,5 % v roce 2015) a také 60 a více let (muži 65,9 %, ženy 61,1 %). Osoby 45 až 59leté byly naopak více zastoupeny ve struktuře ekonomicky neaktivních žen (7,0 % ku 5,6 %).

2.2 Nezaměstnanost

Na konci roku 2015 bylo v Libereckém kraji 19 507 neumístěných uchazečů o zaměstnání.

K poslednímu dni roku 2015 evidovaly úřady práce v Libereckém kraji 19 507 neumístěných uchazečů o zaměstnání. Meziročně je to o 17,0 % méně s tím, že jejich počet se od roku 2013 snižuje každoročně a zároveň se poprvé od roku 2009 znovu dostal pod hranici 20 tisíc. Nejvíce osob bez práce bylo v Libereckém kraji zaznamenáno v roce 2009 (26 273 osob), tedy roce, ve kterém se projevila hospodářská krize, a do statistik nezaměstnanosti se promítly důsledky hromadného propouštění zejména průmyslových firem. Nejméně uchazečů pak bylo registrováno v roce 1990 (1 169 osob), hranice 10 tisíc nezaměstnaných byla atakována již v roce 1997.

Graf 2.6 Meziroční změna počtu uchazečů o zaměstnání v Libereckém kraji

Ve struktuře uchazečů z hlediska pohlaví převažují jednoznačně ženy.

Ve struktuře uchazečů z hlediska pohlaví převažují jednoznačně ženy, výjimkou byl pouze rok 2009, ve kterém 50,4 % tvořili muži. V roce 2015 pak bylo na úřadech práce v kraji registrováno 10 322 žen (meziročně o 16,2 % méně) a 9 185 mužů (meziročně o 17,8 % méně). Počet nezaměstnaných mužů byl pak nejvyšší v roce 2009 (13 230 osob), zatímco počet žen v roce 2013 (13 286 osob).

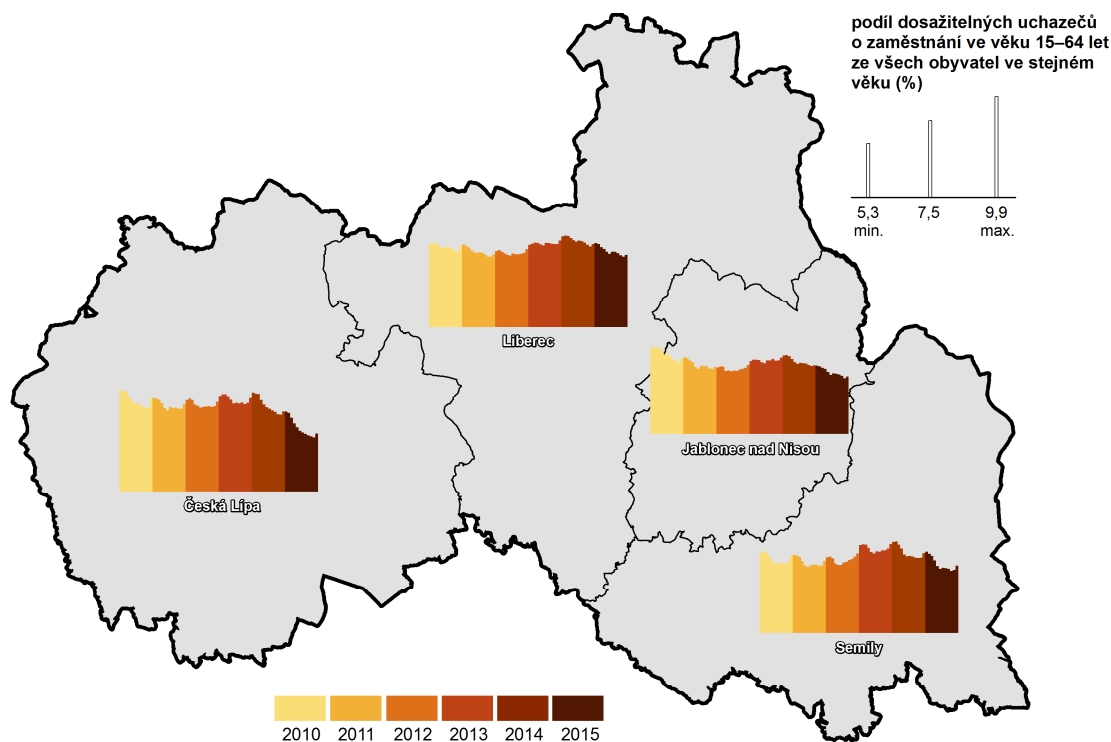
Od roku 2004 sledují úřady práce tzv. dosažitelné uchazeče.

Od roku 2004 sledují úřady práce tzv. dosažitelné uchazeče, tj. uchazeče, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa (nejsou ve vazbě, ve výkonu trestu, nepobírají peněžitou pomoc v mateřství, hmotné zabezpečení po dobu mateřské dovolené, nejsou v pracovní neschopnosti, nejsou zařazeni do rekvalifikačních kurzů a

nevykonávají krátkodobé zaměstnání), a jejichž počet se používá při výpočtu podílu nezaměstnaných osob. V roce 2015 pak do skupiny dosažitelných bylo zařazeno 18 444 uchazečů, tedy 94,6 %. Nejvíce těchto uchazečů však úřady práce evidovaly v době hospodářské krize, tj. v roce 2009 (25 787 osob), kdy se jejich podíl dostal na úroveň 98,2 % všech nezaměstnaných.

Nezaměstnanost v okresech Libereckého kraje v letech 2010 až 2015 (stav ke konci jednotlivých měsíců)

Osoby se zdravotním postižením mezi uchazeči tvořily 13,1 %.

Osoby se zdravotním postižením mezi uchazeči v roce 2015 tvořily 13,1 % (2 557 osob). Počátkem 90. let 20. století se jejich počet pohyboval v řádech stovek, v roce 1996 již překročil hranici 1 000 osob a od roku 1998 je v evidencích úřadů práce každoročně více než 2 000 uchazečů se zdravotním postižením. Hranice 3 000 uchazečů v rámci této specifické skupiny byla historicky překročena zatím pouze třikrát, tj. poprvé v roce 2004 (3 042 osob) a následně opět v letech ekonomické recese, tj. v roce 2009 (3 180 osob) a 2010 (3 138 osob).

Absolventů a mladistvých v evidencích úřadů práce Libereckého kraje výrazně ubylo.

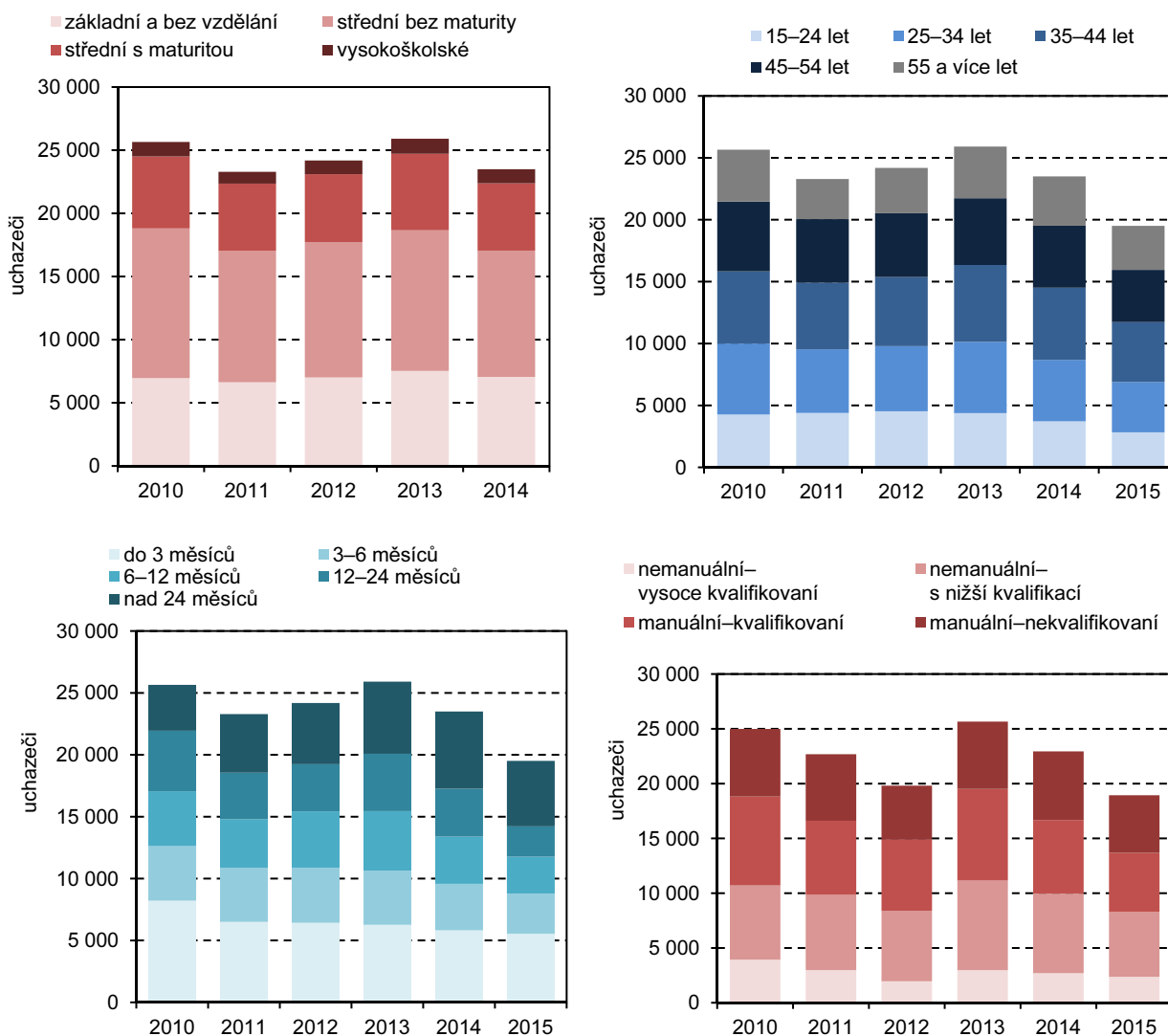
Počet absolventů a mladistvých v evidencích úřadů práce Libereckého kraje v roce 2015 reprezentovalo 974 osob, tj. 5,0 % všech uchazečů, což je meziročně o 21,8 % méně. Tento počet je nejnižší od roku 1992, kdy bylo v této skupině registrováno pouze 430 nezaměstnaných. Méně než 1 000 absolventů a mladistvých bylo mezi uchazeči zaznamenáno (pomineme-li období 1991 až 1996) již jen v roce 2007 (978 osob). Naopak nejvíce těchto uchazečů bylo vykázáno v roce 1998 (2 735 osob).

Téměř 25 % všech uchazečů tvořily osoby 35 až 44leté.

Ve struktuře nezaměstnaných z hlediska věku převažovaly v roce 2015 osoby 35 až 44leté (24,8 % všech uchazečů). Druhou skupinou nejčetnějších uchazečů pak byly osoby ve věku 45 až 54 let (21,6 %), následovali uchazeči ve věku 25 až 34 let (20,8 %) a uchazeči nad 55 let tvořili 18,2 %. Nejméně

početnou skupinou pak byli mladí lidé ve věku 20 až 24 let (10,6 %) a především do 19 let (3,9 %). V dlouhodobém časovém horizontu se však zastoupení zejména mladých uchazečů a uchazečů starších 55 let významně změnilo. Počet nezaměstnaných do 19 let vykazuje v posledních letech spíše klesající trend – počet zjištěný v roce 2015 (tj. 763 osob) byl dokonce srovnatelný s hodnotami vykazovanými na počátku 90. let a jejich zastoupení pokleslo z 14,0 % v roce 1992 na zmíněných 3,9 % v roce 2015. Naopak uchazečů ve věku 55 a více let v čase významně přibylo (ze 117 v roce 1992 na 3 555 v roce 2015). Zatímco v roce 1992 tvořily tyto osoby necelá 3 % uchazečů, v roce 2015 to byla již téměř pětina z nich. Tento vývoj je ovlivněn jednak trendem zvyšujícího se zájmu o vyšší formy vzdělávání (mladí lidé studují déle) a dále také opatřeními, která byla přijata v souvislosti s důchodovou reformou, tj. zejména navýšením věku pro odchod do řádného starobního důchodu.

Graf 2.7 Uchazeči o zaměstnání podle vzdělání, věku, délky evidence a kvalifikace v Libereckém kraji

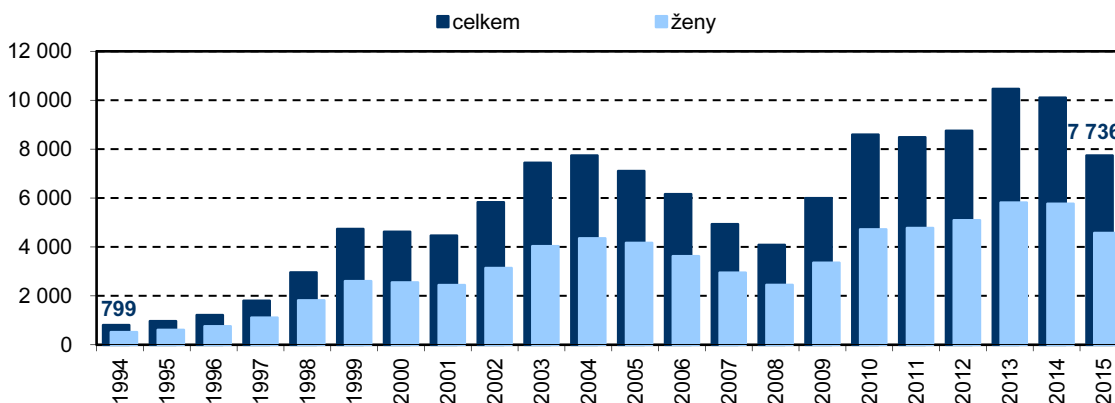
Uchazeči o zaměstnání se středoškolským vzděláním bez maturity hledali práci obtížně.

V roce 2015 měli největší problém najít zaměstnání uchazeči mající středoškolské vzdělání bez maturity, když tvořili více než 40 % všech registrovaných nezaměstnaných a podobně na tom byli také uchazeči se základním vzděláním nebo bez vzdělání (31,3 %). Zhruba čtvrtinu představovali uchazeči se středoškolským vzděláním s maturitou. Nejméně byly mezi nezaměstnanými zastoupeny osoby s vysokoškolským vzděláním (5,3 %) a s vyšším odborným vzděláním včetně nástavbového (0,8 %). Tato struktura se víceméně příliš neměnila. Významně se však od druhé poloviny 90. let navýšil počet vysokoškolsky vzdělaných uchazečů o zaměstnání, což opět souvisí s obecným růstem vysokoškoláků v populaci regionu. Zatímco tedy v roce 1997 úřady práce v kraji evidovaly 264 osob s akademickým vzděláním, v roce 2015 jich bylo již téměř čtyřikrát více (1 039 osob). Počet uchazečů se základním vzděláním a bez vzdělání se od stejného roku zvýšil o 65,6 % na 6 103 osob, středoškoláků bez maturity přibýlo o 74,6 % na 7 893 osob a s maturitou o 71,0 % na 4 321 osob. Meziročně se však počet uchazečů ve všech vzdělanostních skupinách snížil, nejvýrazněji, tj. o 21,0 % ve skupině středoškolsky vzdělaných bez maturity.

Dlouhodobě nezaměstnaných bylo 39,7 %.

Dlouhodobě nezaměstnaní (osoby v evidenci úřadu práce déle než 1 rok) na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání v roce 2015 dosáhl 39,7 % a jednalo se o třetí historicky nejvyšší podíl. Nejvíce dlouhodobě nezaměstnaných registrovaly úřady práce v roce 2014 (43,0 %) a v roce 2013 (40,4 %). Počátkem 90. let minulého století, tj. v roce 1994 se dlouhodobá nezaměstnanost dotkla pouze 15,2 % uchazečů, od té doby s většími či menšími výkyvy jejich podíl spíše narůstá. Většinu dlouhodobě nezaměstnaných tvořily dlouhodobě ženy, v roce 2015 jejich zastoupení mezi těmito uchazeči dosáhlo 59,0 % s tím, že pouze v 90. letech vykazovaly více než 60% podíl.

Graf 2.8 Dlouhodobě nezaměstnaní (déle než 1 rok) v Libereckém kraji (stav k 31. 12.)

Podíl nezaměstnaných osob v roce 2015 dosáhl 6,36 %.

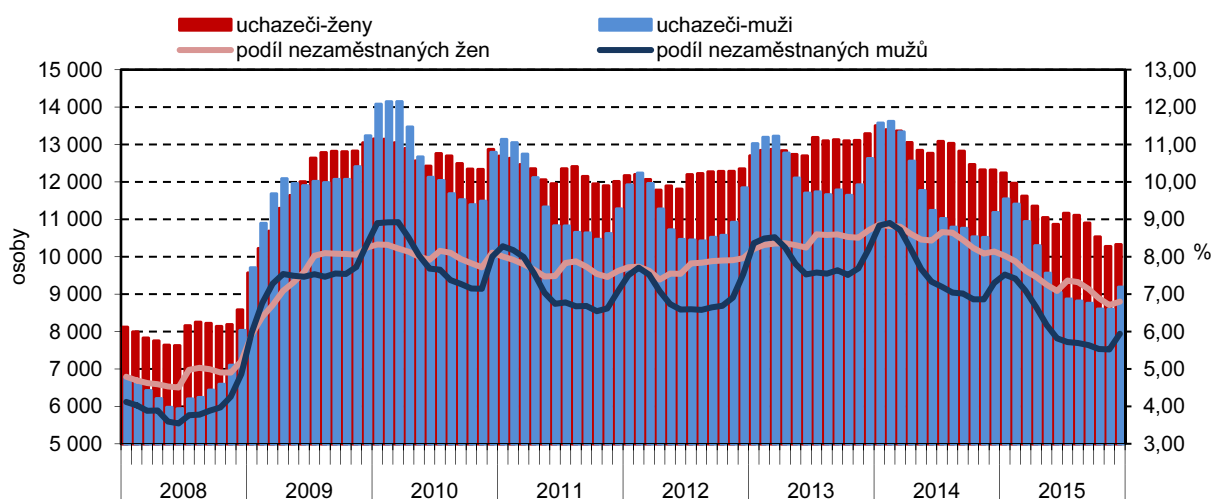
Podíl nezaměstnaných osob (tj. podíl dosažitelných uchazečů ve věku 15 – 64 let na obyvatelstvu stejného věku) v roce 2015 dosáhl 6,36 %. Meziročně je to o 1,35 p. b. méně a ve srovnání s rokem 2013 se jedná o pokles ve výši 2,1 p. b. V dostupné časové řadě, tj. období 2005 až 2015 byl podobně dlouhý propad zaznamenán ještě mezi roky 2005 až 2007, v roce 2007 navíc ukazatel dosáhl zatím minimální hodnoty (4,35 %). V následujících dvou letech, ve kterých se projevila hospodářská krize, se ukazatel meziročně navýšil až

na 8,29 %. Maximální hodnota však byla vykázána v roce 2013 (8,46 %). V zásadě stejně se vyvíjel podíl nezaměstnaných osob podle pohlaví. V roce 2015 pak jeho hodnota v případě mužů dosáhla 5,94 % a v případě žen 6,80 %. Hodnota ukazatele byla po celé sledované období vyšší na straně žen, výjimkou byl pouze krizový rok 2009 (muži 8,33 %, ženy 8,25 %).

Nejvyšší podíl nezaměstnaných v letech 2007 až 2013 evidovaly úřady práce v okrese Česká Lípa.

Vývoj nezaměstnanosti v rámci jednotlivých okresů v zásadě kopíroval vývoj v kraji a ovlivnila jej především již několikrát zmiňovaná hospodářská recese. Nejvyšší podíl nezaměstnaných v letech 2007 až 2013 evidovaly úřady práce v okrese Česká Lípa. Jednalo se o důsledek hromadného propouštění a následného zániku místní sklářské společnosti. Do té doby a od roku 2014 byla nejvyšší nezaměstnanost znovu dosahována v okrese Liberec. Naopak nejmenší hodnoty nezaměstnanosti vykazovaly úřady práce v okrese Jablonec nad Nisou. V okrese Česká Lípa a Jablonec nad Nisou byl maximální podíl nezaměstnaných zjištěn v roce 2009, ve zbývajících dvou okresech pak stejně jako v celém kraji až v roce 2013. V roce 2015 nezaměstnanost v okrese Liberec dosáhla 7,09 % (meziročně o 1,04 p. b. méně), v okrese Semily 6,58 % (meziročně o 1,25 p. b.), v okrese Česká Lípa 5,65 % (meziročně o 2,15 p. b. méně) a v okrese Jablonec nad Nisou 5,64 % (meziročně o 1,09 p. b. méně).

Graf 2.9 Nezaměstnanost podle pohlaví v Libereckém kraji (MPSV)

Z hlediska mezikrajského srovnání byl po celé období nejvyšší podíl nezaměstnaných zaznamenáván v Ústeckém kraji.

Z hlediska mezikrajského srovnání byl po celé období let 2005 až 2015 nejvyšší podíl nezaměstnaných zaznamenáván v Ústeckém kraji (8,91 % v roce 2015) a naopak tomu bylo v Hlavním městě Praze (4,20 % v roce 2015). Liberecký kraj se v tomto srovnání v roce 2015 umístil na šesté nejvyšší pozici, v případě mužů to však byla až devátá nejvyšší hodnota a v případě žen sedmá nejvyšší hodnota. Podíl nezaměstnaných mužů byl v roce 2015 nejvyšší v Moravskoslezském kraji (8,74 %) a v případě žen v Ústeckém kraji (9,28 %). Nejnižší hodnotu vykázalo u obou pohlaví Hlavní město Praha (4,02 % muži, 4,38 % ženy).

V roce 2015 nabízely úřady práce v Libereckém kraji 5 947 volných pracovních míst.

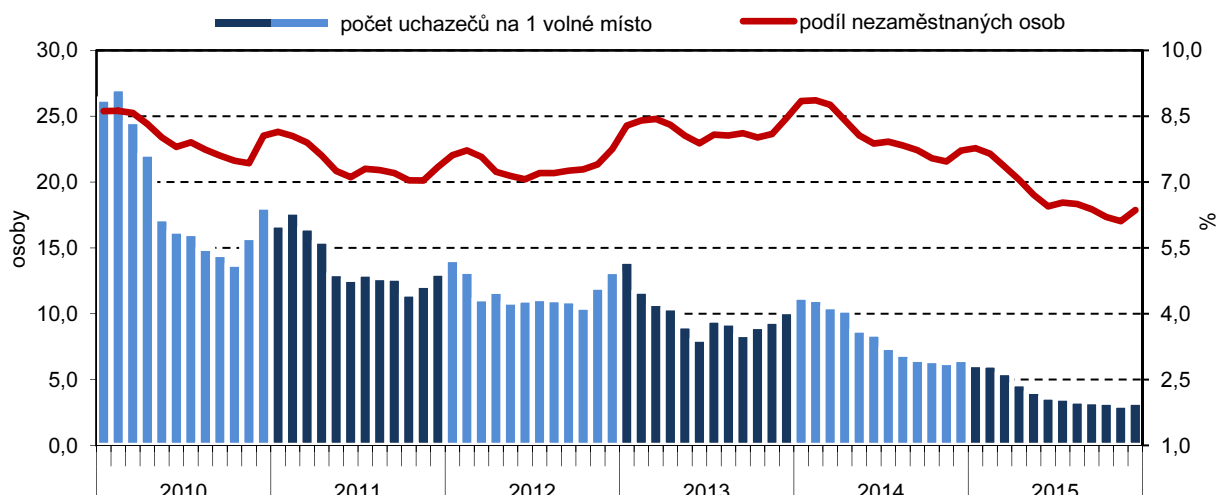
Počet volných pracovních míst nabízených úřady práce v Libereckém kraji se v dlouhodobé časové řadě let 1990 až 2015 pohyboval v rozmezí od 1 201 míst (rok 2009) do 5 947 míst (rok 2015). Počet volných pozic nepřetržitě roste již posledních sedm let (od roku 2009), v předchozích letech spíše kolísal bez jednoznačné vývojové tendence. V přepočtu na jedno volné pracovní místo

v roce 2015 připadlo 3,28 uchazeče, meziročně o 3,25 uchazeče méně. Hodnota ukazatele klesá již čtvrtý rok v řadě. Méně než dva uchazeči na jedno volné pracovní místo byli zaznamenáni pouze v letech 1994 až 1996). Maximální hodnota byla dosažena v roce 2009 (21,88 uchazečů) a dále také v roce 2010 (18,10 uchazečů).

Podíl uchazečů o zaměstnání, kteří mají nárok na podporu v nezaměstnanosti, v dlouhodobé časové řadě spíše klesá. Zatímco tedy v roce 1994 podporu v nezaměstnanosti pobíralo 46,6 % uchazečů a v roce 1997 dokonce 54,5 % uchazečů, v roce 2015 bylo jejich zastoupení již jen zhruba čtvrtinové.

Graf 2.10 Nezaměstnanost v Libereckém kraji (MPSV)

Pozn.: Podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu = podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let k obyvatelstvu ve stejném věku (v %)

2.3 Příjmy a životní podmínky domácností

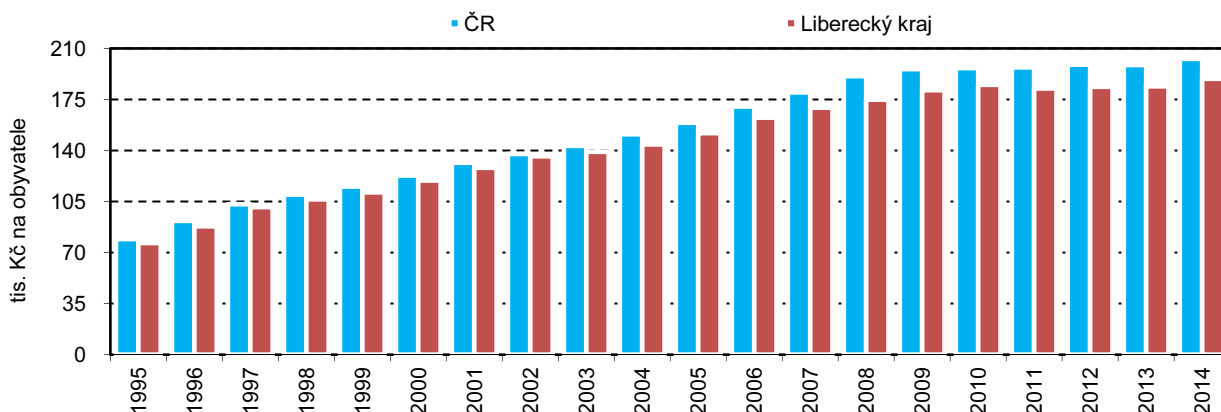
Čistý disponibilní důchod domácností dosáhl v roce 2014 v Libereckém kraji hodnoty 83,0 mld. Kč ...

K hodnocení materiálního bohatství domácností trvale bydlicích na území daného regionu využíván je využíván ukazatel čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD). Hodnota čistého disponibilního důchodu domácností dosáhla v roce 2014 v Libereckém kraji 83,0 mld. Kč v běžných cenách. Podíl Libereckého kraje na republikovém čistém disponibilním důchodu domácností v uvedeném roce činil 3,9 % a byl tak po Karlovarském kraji (2,6 %) druhý nejnižší. Naopak nejvyšší podíl byl vykázán v Hlavním městě Praze (15,5 %) a Středočeském kraji (13,3 %).

... v přepočtu na 1 obyvatele Libereckého kraje dosáhl hodnoty 189 176 Kč.

Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele Libereckého kraje dosáhl 189 176 Kč, a ačkoliv to byla v dlouhodobém porovnání maximální hodnota, pohybovala se o 13,7 tis. Kč (6,8 %) pod republikovým průměrem (202 915 Kč na 1 obyvatele). Příjmová situace domácností v kraji není příliš příznivá ani z pohledu mezikrajského srovnání, uvedená hodnota byla pátá nejnižší. Nejvyšší hodnota byla tradičně vykázána v Hlavním městě Praze (264 100 Kč na 1 obyvatele) a Středočeském kraji (216 633 Kč na 1 obyvatele). V Ústeckém kraji, který se umístil na posledním místě pomyslného žebříčku, čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele dosáhl pouze 174 662 Kč.

Graf 2.11 Vývoj čistého disponibilního důchodu domácností na 1 obyvatele

Šetření Životní podmínky domácností mapuje situaci, postavení i příjmy domácností.

Situaci, postavení a příjmy domácností také mapuje výběrové šetření Životní podmínky domácností. Na základě jeho výsledků na území Libereckého kraje v roce 2015 hospodařilo 178 743 domácností (tj. 4,1 % z republikového úhrnu) s průměrným počtem 2,42 členů. Vyživované děti uvedlo 36,5 % domácností, z toho 1,0 % domácností mělo 4 a více dětí. Podíl domácností pečujících o děti do 12 let dosáhl 23,2 %, což byla druhá nejvyšší hodnota po Středočeském kraji (24,3 %). Na opačném konci žebříčku se umístil Pardubický kraj s 19,0 % zastoupením těchto domácností.

Průměrný čistý peněžní příjem domácností v kraji nedosáhl na republikový průměr.

Průměrný čistý peněžní příjem výše uvedených domácností přepočtený na jednu osobu, zjišťovaný za rok 2014, dosáhl částky 153,2 tis. Kč (ve srovnání s rokem 2013 nárůst o 6,3 %). Ve srovnání s republikovým průměrem (157,6 tis. Kč) to byl příjem podprůměrný, v rámci ostatních regionů pak sedmý nejvyšší. Napříč Českou republikou se průměrný čistý příjem pohyboval v rozmezí od 136,0 tis. Kč (Moravskoslezský kraj) do 209,9 tis. Kč (Hlavní město Praha).

Největší část hrubých peněžních příjmů tvoří příjmy ze závislé činnosti.

Struktura hrubých peněžních příjmů se v Libereckém kraji dlouhodobě nemění. Jejich největší část tvoří příjmy ze závislé činnosti (62,7 % v roce 2014), téměř čtvrtinu představují sociální příjmy, necelých 11 % příjmy z podnikání. Ostatní příjmy představují zanedbatelnou položku.

Do příjmové skupiny 10 001 až 12 000 Kč na osobu spadalo 26 % domácností.

Z hlediska velikosti čistého měsíčního příjmu na osobu spadalo 26,0 % domácností v Libereckém kraji do příjmové skupiny 10 001 až 12 000 Kč a tato skupina byla nejčastější také u dalších 6 krajů. Naopak v Hlavním městě Praze, Středočeském, Jihočeském, Ústeckém, Královéhradeckém a Zlínském kraji byly nejčastěji zastoupeny domácnosti s měsíčním příjmem ve výši 12 001 až 15 000 Kč. Výjimkou v rámci České republiky se stal Plzeňský kraj, ve kterém byly shodně 22,0 % zastoupeny domácnosti v příjmové skupině 10 001 až 12 000 Kč a 15 001 až 20 000 Kč.

Měsíční náklady na bydlení „ukrojily“ více než 18 % čistých peněžních příjmů domácností.

Měsíční náklady na bydlení domácností v Libereckém kraji v roce 2015 dosáhly částky 5 667 Kč a z čistých peněžních příjmů domácností „zabraly“ 18,4 %. Největší položkou nákladů byly náklady na elektrickou energii (1 597 Kč, tj. 28,2 %), druhou významnou položkou bylo nájemné (1 280 Kč, 22,6 %). Na plyn z dálkového zdroje vynaložily domácnosti 13,7 % z výdajů na bydlení, na teplo a teplou vodu 13,4 %.

Nejvyšší náklady na bydlení měly domácnosti v Hlavním městě Praze.

Nejvyšší náklady na bydlení měly domácnosti v Hlavním městě Praze (7 227 Kč), nejnižší „bydlely“ domácnosti v Kraji Vysočina (4 624 Kč). Průměrné náklady na bydlení za Českou republiku dosáhly částky 5 540 Kč. V Libereckém kraji byly třetí nejvyšší a společně s Hlavním městem Prahou, Ústeckým, Moravskoslezským a Jihomoravským krajem překročily republikovou úroveň. Největší část čistých peněžních příjmů pak náklady na bydlení tvořily v případě domácností z Ústeckého kraje (21,1 %) a dvacetiprocentní hranici překročily také v Moravskoslezském kraji (20,9 %).

2.4 Mzdy

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda dlouhodobě roste.

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda² (v přepočtu na plně zaměstnané) získaná z podnikového čtvrtletního výkaznictví za subjekty s pracovištěm na území Libereckého kraje v roce 2015 dosáhla částky 24 685 Kč. Mzda dlouhodobě nepřetržitě roste. Ve srovnání s rokem 2014 se nominálně zvýšila o 3,6 %, reálně vzhledem k nízkému růstu spotřebitelských cen posílila o 3,3 %. Ve srovnání s republikovým průměrem, který činil 26 467 Kč a který meziročně vzrostl o 3,4 % (reálně o 3,1 %), byla krajská mzda o 1 782 Kč nižší. Mzdový vývoj v kraji je doprovázen meziročním nárůstem zaměstnanosti o 1,5 % na 139,5 tis. osob (3,6 % z republikového úhrnu).

Hlavní město Praha překračuje výrazně průměrnou mzdu ČR.

Z mezikrajského srovnání je patrné, že nejvyšší mzdu vykazuje Hlavní město Praha (33 852 Kč), které překračuje průměrnou mzdu ČR o téměř 28 %. Nejnižší mzdový průměr nejen vykazuje s 22 750 Kč Karlovarský kraj. Mzda v Libereckém kraji se v mezikrajském srovnání umístila na 5. nejvyšší pozici.

Nejvyšší mzda byla v roce 2014 zjištěna v peněžnictví a pojišťovnictví.

Z ročního zpracování výkazů a s ročním zpožděním jsou také k dispozici údaje o mzdě podle odvětví. Nejvyšší mzda v přepočtu na plně zaměstnané v Libereckém kraji v roce 2014 byla vykázána v peněžnictví a pojišťovnictví (34 343 Kč), druhé v pořadí byly informační a komunikační činnosti (33 685 Kč). V průmyslu, který má v našem kraji dominantní postavení, činila mzda 25 897 Kč. Nejnižší mzdu pobírali zaměstnaní v odvětví ubytování, stravování a pohostinství (11 555 Kč).

Mzdy mužů výrazně vyšší než mzdy žen.

Průměrná hrubá měsíční mzda³ v Libereckém kraji na základě výsledků strukturální statistiky mezd zaměstnanců dosáhla v roce 26 358 Kč, což je o 1 244 Kč (5,0 %) více než v roce 2014. Ve srovnání s metodicky srovnatelným rokem 2011, ve kterém byli do údajů zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci podniků s 1–9 zaměstnanci, zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob, si zaměstnanci v našem kraji polepšili o více než tři tisíce korun. Výdělek na straně mužů v roce 2015 činil 29 250 Kč a byl tak

² Průměrná hrubá měsíční mzda počítaná podle skutečného místa pracoviště zaměstnanců – tzv. pracovištní metodou (nikoli podle sídla podniku); za osoby přepočtené na plně zaměstnané.

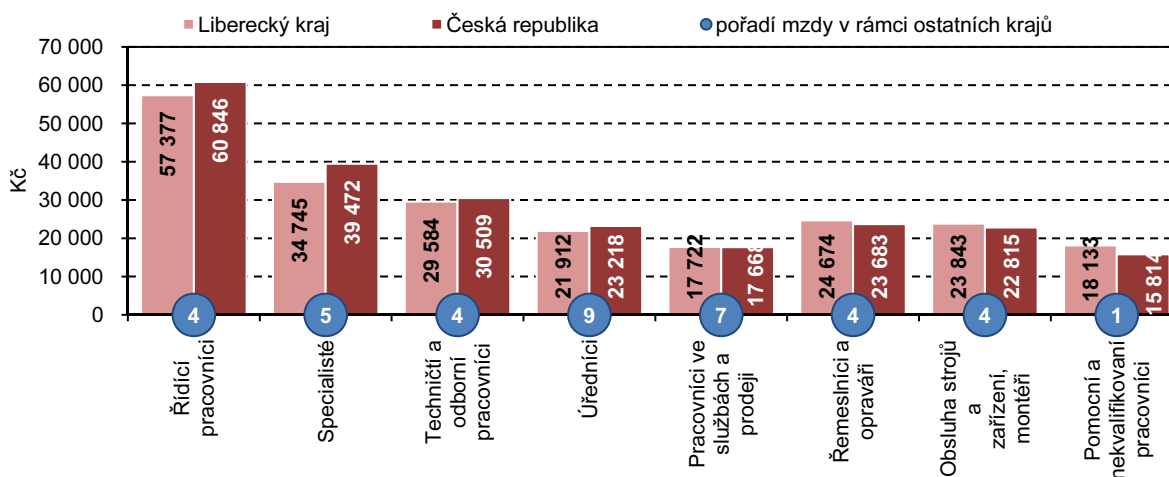
³ Údaje o průměrných mzdách jsou výsledkem výběrového šetření mezd Ministerstva práce a sociálních věcí (šetření o průměrném výdělku) a Ministerstva financí ČR (šetření o platu). Toto výběrové šetření se odlišuje od ostatních mzdových zjišťování, neboť jsou sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoliv celkové objemy mzdových prostředků na úrovni podniků či organizací. Od roku 2011 jsou do šetření zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci z podniků s méně než 10 zaměstnanci a také zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob. Výsledky tak nejsou s předchozími roky srovnatelné.

o 6 332 Kč vyšší než příjem žen, která tvořila 78,4 % mzdy mužů. Meziroční mzdový nárůst v případě mužů představoval 5,9 %, u žen byl zaznamenán pomalejší nárůst, a to o 4,3 %. Klíčovou položkou mzdy je základní složka (64,8 %), následovaná prémie a odměnami (16,8 %) a mzdovými náhradami (10,7 %).

Nejnižší mzdy u pracovníků ve službách a prodeji.

Z hlediska hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO pobírali v roce 2015 v Libereckém kraji nejvyšší průměrné mzdy řídící pracovníci (57 377 Kč). Průměrná mzda specialistů dosáhla 34 745 Kč, technických a odborných pracovníků 29 584 Kč. Nejnižší mzdy byly zjištěny u pracovníků ve službách a prodeji – jejich průměrný měsíční výdělek činil 17 722 Kč.

Graf 2.12 Průměrná hrubá měsíční mzda podle tříd CZ-ISCO v Libereckém kraji v roce 2015

Relativně nejvíce mzda vzrostla pomocným a nekvalifikovaným pracovníkům.

Meziročně si pak v kraji absolutně nejvíce polepšili řídící pracovníci (o 3 863 Kč, 7,2 %), relativně nejvíce vzrostla mzda pomocným a nekvalifikovaným pracovníkům (o téměř 10 %, 1 625 Kč). Nejnižší meziroční mzdový nárůst ve výši 231 Kč (1,1 %) zaznamenaly úřednické profese. V pětiletém časovém horizontu (mezi roky 2011 a 2015) vykázaly relativně nejvyšší nárůst průměrné hrubé mzdy pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (21,6 %, v úhrnu o 3 226 Kč), absolutně nejvíce se za posledních pět let mzda navýšila řídícím pracovníkům (o 7 882 Kč). Opačně tomu bylo u pracovníků ve službách a prodeji, kde bylo zjištěné relativní i absolutní navýšení nejnižší (o 9,3 %, v úhrnu o 1 507 Kč). S výjimkou řídících pracovníků a úředníků, u kterých došlo v roce 2013 k meziročnímu poklesu, rostly mzdy v ostatních třídách každoročně po celé pětileté období.

V rámci republiky v kraji 5. nejvyšší mzda mužů i žen.

Absolutně nejvyšší mzdy a to i v případě obou pohlaví byly vypláceny v Hlavním městě Praze – celková mzda dosáhla částky 36 371 Kč, mužů 41 171 Kč a žen 30 936 Kč. Nejnižší výdělky celkem a zároveň i nejnižší výdělky mužů evidoval Karlovarský kraj (24 119 Kč, resp. 26 536 Kč). V případě mzdy žen byla nejnižší úroveň mzdy dosažena v Zlínském kraji (20 874 Kč). V případě Libereckého kraje se ve všech případech jednalo o 5. nejvyšší mzdu.

Průměrné hrubé měsíční mzdy mužů byly ve všech krajích vyšší než mzdy žen.

Průměrné hrubé měsíční mzdy mužů byly ve všech krajích vyšší než mzdy žen. Absolutně nejvyšší rozdíl byl vykázán v Hlavním městě Praze (o 10 235 Kč), nejméně se mzdy z tohoto pohledu lišily v Karlovarském kraji (o 4 856 Kč). Nejvíce se průměrné mzdy obou pohlaví přiblížily v Karlovarském kraji, když

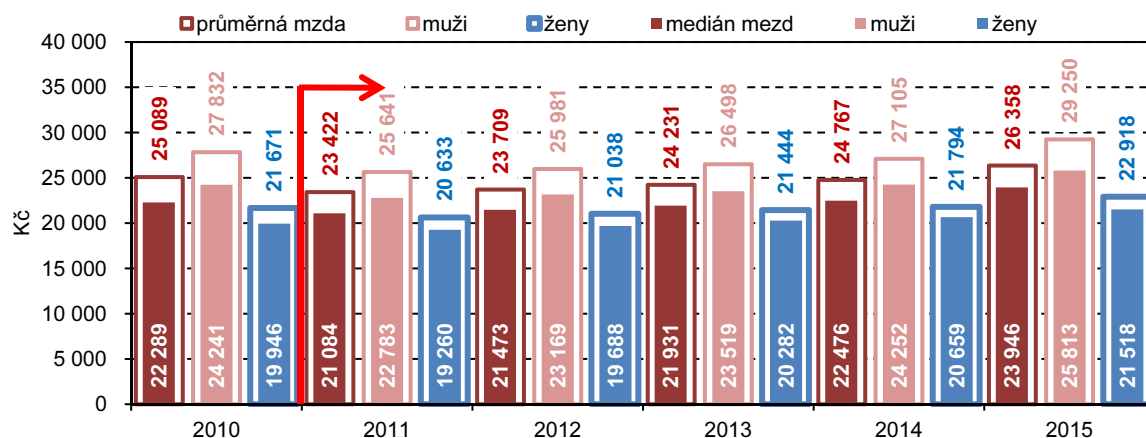

zde mzda žen tvořila 81,7 % mzdy mužů. Více než 80 % mzdy mužů představovala mzda žen také ještě v Královéhradeckém (81,6 %), Ústeckém (80,5 %), Jihočeském (80,4 %) a Olomouckém kraji (80,3 %). Nejnížší podíl byl pak zaznamenán v Kraji Vysočina (74,8 %).

Medián mezd dosáhl hodnoty 23 946 Kč.

Mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení charakterizuje medián mezd. Jeho hodnota za Liberecký kraj v roce 2015 dosáhla 23 946 Kč, což je 5,2 % více než v roce 2014 a o 13,9 % více než v roce 2011. Medián mzdy mužů činil 25 813 Kč (nárůst o 5,4 %) a medián mzdy žen 21 518 Kč (nárůst o 3,9 %). Rozdíl mezi mediánem mužů a žen činil o 4 295 Kč, medián žen tak představoval 83,4 % mediánu mužů.

Graf 2.13 Vývoj průměrné měsíční mzdy a mediánu mezd v Libereckém kraji

→ Pozn.: od roku 2011 nejsou údaje v důsledku metodických změn s údaji z předchozích let srovnatelné

Nejnižší medián v případě mužů vykázal Olomoucký a v případě žen Zlínský kraj.

Nejvyšší mzdový medián byl v roce 2015 vykázán v Hlavním městě Praze (28 677 Kč), nejnižší v Karlovarském kraji (21 747 Kč). Z hlediska pohlaví byl nejvyšší mzdový medián jak u mužů, tak žen vykázán v Hlavním městě Praze (31 321 Kč, resp. 26 409 Kč). Nejnižší medián v případě mužů vykázal Olomoucký (23 789 Kč) a v případě žen Zlínský kraj (19 044 Kč). Liberecký kraj ve všech kategoriích obsadil čtvrtou nejvyšší příčku.

Rozdíl mezi průměrnou hrubou měsíční mzdou a mediánem mezd dosáhl 2 412 Kč.

Rozdíl mezi průměrnou hrubou měsíční mzdou a mediánem mezd v Libereckém kraji v roce 2015 dosáhl 2 412 Kč (v případě mužů 3 437 Kč a v případě žen 1 400 Kč). Nejmarkantnější diference pak byla zjištěna v Hlavním městě Praze (7 694 Kč), nejméně se hodnoty obou ukazatelů odlišovaly v Moravskoslezském kraji (2 359 Kč).

2.5 Vzdělávání

Počet dětí v mateřských školách meziročně mírně poklesl...

Ve školním roce 2015/2016 je v Libereckém kraji evidováno 238 mateřských škol, které navštěvuje 15 510 dětí. Nejčastějším zřizovatelem jsou obce (219 škol, tj. 92,0 %), 14 mateřských škol zřídil soukromý sektor, 4 školky Liberecký kraj a 1 školka v našem kraji je církevní. Počet dětí v mateřských školách Libereckého kraje od školního roku 2005/2006 až do loňského roku rostl (celkově o 2 947 dětí). V letošním roce údaj meziročně mírně poklesl, a to o 235 dětí (1,5 %). V předškolních zařízeních pracuje v přepočtu na plně zaměstnané celkem 1 277 pedagogů (z toho pouze 6 mužů), tj. o 256 pracovníků více než před deseti lety. Ve školním roce 2015/2016 připadlo na 1 třídu 22,6 dětí, na jednoho pedagoga pak 12,1 dětí. Celkem bylo podáno

6 868 žádostí o přijetí do mateřské školy, z toho 1 553 žádostem (22,6 % z celkového počtu) nebylo vyhověno. Do mateřské školy nakonec nastoupilo 95,1 % dětí, kterým byla žádost jejich rodičů schválena.

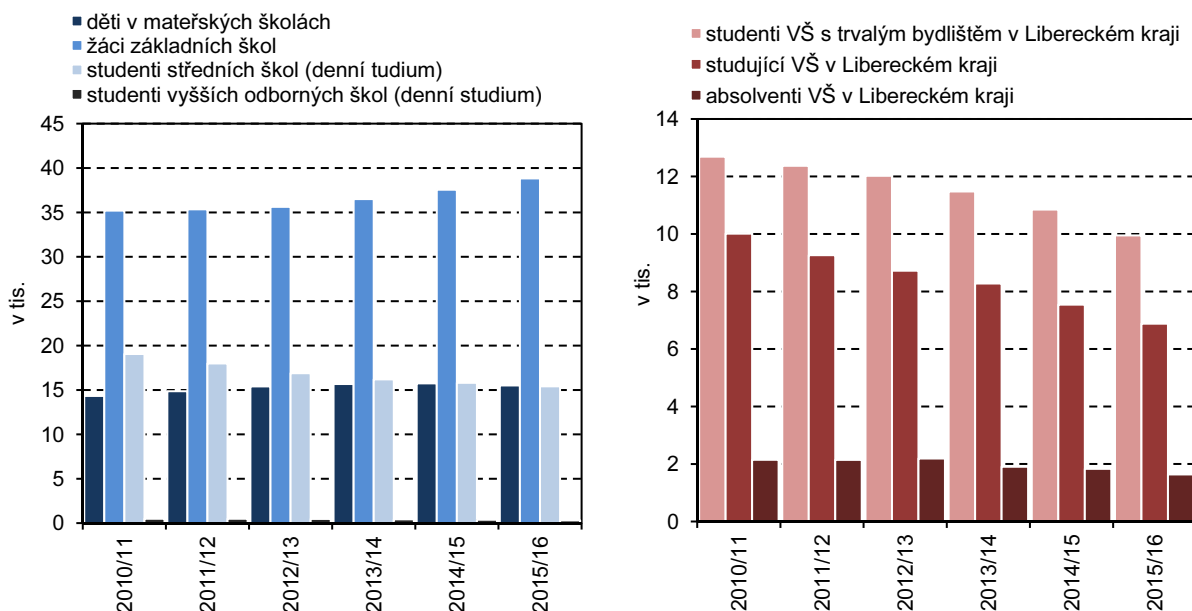
...naopak vzrostl počet žáků základních škol.

Podle zdrojů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) ve školním roce 2015/2016 působí v Libereckém kraji 205 základních škol a od školního roku 2005/2006 se tento údaj snížil o 21 škol. Liberecký kraj je zřizovatelem 9 základních škol, které jsou určeny pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP), 187 škol bylo založeno obcemi (z toho 23 škol pro SVP) a 4 školy byly soukromé (z toho 1 pro SVP). MŠMT je zřizovatelem 3 základních škol a všechny jsou určeny pro SVP, církev spravuje 2 základní školy. Počet tříd ve školách byl dlouhodobě nejnižší ve školním roce 2012/2013 (1 888 tříd), od tohoto roku počet tříd každoročně rostl až na 1 986 tříd ve školním roce 2015/2016. V tomto školním roce navštěvovalo základní školy v Libereckém kraji celkem 38 826 žáků (nejvíce za posledních 9 let), učilo je v přepočtu na plně zaměstnané 2 679 pedagogů (z toho 412 mužů, tj. 15,4 %). Na 1 třídu vycházelo průměrně 19,5 žáků, na 1 učitelku/učitele připadalo 14,5 žáka.

Za posledních 10 let se snížil počet středních škol i jejich žáků,....

Střední vzdělání ve školním roce 2015/2016 v Libereckém kraji poskytuje celkem 50 škol, což je o 11 škol méně než tomu bylo před deseti lety. Souběžně se snižováním počtu těchto vzdělávacích zařízení klesal také počet žáků. Zatímco ve školním roce 2006/2007 v rámci zmíněných středních škol studovalo 22 483 žáků, v průběhu poslední dekády se jejich počet postupně snižoval až na současných 15 916 žáků (o 6 567 osob, tj. o téměř 30 % méně). Meziroční úbytek žáků středních škol ve školním roce 2015/2016 pak dosáhl 2,6 %.

Graf 2.14 Vývoj počtu žáků studentů v Libereckém kraji

..... stejně jako pedagogů.

Výuku na středních školách aktuálně zajišťuje 1 444 pedagogů (přepočteno na plně zaměstnané). S ohledem na výše zmíněný vývoj v oblasti středního školství byl však uvedený počet učitelů od školního roku 2006/2007 nejnižší a v desetiletém časovém horizontu představoval pokles ve výši 24,2 % (461 osob).

Také počet tříd na středních školách každoročně klesá. Ve školním roce 2015/2016 studium probíhalo v 683 třídách (o 208 tříd, tj. 23,3 % méně než ve školním roce 2006/2007). Do prvních ročníků bylo ve školním roce 2015/2016 nově přijato 4 369 žáků (nejméně v desetileté časové řadě), meziročně je to o 0,6 % méně.

Zájem o studium na vyšších odborných školách klesá.

V Libereckém kraji bylo ve školním roce 2015/2016 zřízeno 6 vyšších odborných škol s 23 studijními skupinami denního studia. Denní formu vzdělávání na těchto školách zvolilo 314 studentů, 6 studentů se účastnilo ostatních forem vzdělávání. Pokles zájmu o studium na vyšších odborných školách dokládá vývoj počtu studentů, který od školního roku 2007/2008 každoročně klesá. Meziročně se počet studentů snížil o 71 osob (18,2 %), ve srovnání se situací před deseti lety dokonce o téměř 60 % (456 osob). Pedagogickou činnost na vyšších odborných školách zajišťuje 28 učitelů (přepočteno na plně zaměstnané), což je meziročně o 7 učitelů a v porovnání se školním rokem 2006/2007 pak o 31 učitelů méně.

V kraji mělo trvalé bydliště 9 949 vysokoškoláků

Ve školním roce 2015/2016 mělo v Libereckém kraji trvalé bydliště 9 949 studentů vysokých škol se státním občanstvím ČR. Od školního roku 2000/2001 (6 237 studentů) do roku 2010/2011 (12 688 studentů) počet těchto studentů nepřetržitě rostl. V následujících letech se však jejich počet každoročně snižuje, v posledním sledovaném roce meziročně o 8,3 %.

Počet studentů vysokých škol poklesl.

Na veřejných a soukromých vysokých školách v Libereckém kraji pak v roce 2015/2016 studovalo celkem 6 881 studentů. Většina těchto studentů (93,6 %, tj. 6 444 osob) měla státní občanství ČR, z toho 73,2 % z nich studovala prezenčně. Celkový počet studentů rostl od roku 2000/2001 (6 259 osob) až do roku 2009/2010 (10 218 osob) a od té doby pozvolna klesá. Stejně se vyvíjel také počet studentů státního občanství ČR, jejich minimální počet připadl na rok 2000/2001 (5 915 osob) a maximální na rok 2009/2010 (9 612 osob). Zájem o prezenční formu studia se vyvíjel kolísavě, je zde však patrný spíše klesající trend. Zatímco tedy ve školním roce 2000/2001 v této formě studovalo 81,8 % českých studentů, v roce 2015/2016 tvořili tito studenti již jen zmíněných 73,2 %. Počet absolventů vysokých škol v Libereckém kraji rostl až do roku 2012/2013 (2 087 osob) a od roku 2000/2001 se tak zhruba ztrojnásobil. V posledních třech letech však absolventů každoročně ubývá. V roce 2015 akademický titul získalo 1 582 studentů, meziročně o 10,1 % méně a v porovnání s rokem 2012/2013 dokonce o téměř čtvrtinu méně.

Technická univerzita v Liberci je jediná veřejná vysoká škola v kraji.

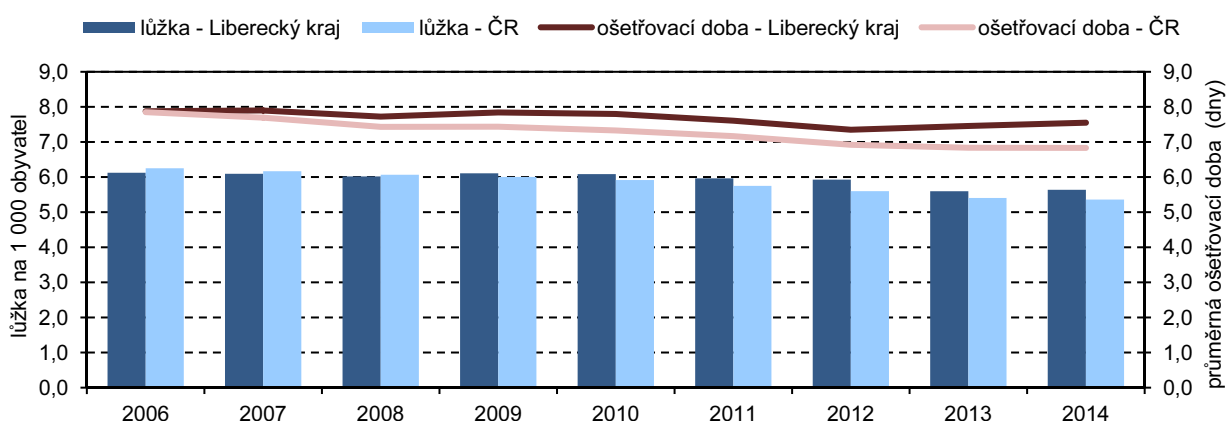
V Libereckém kraji působí od roku 1953 jediná veřejná vysoká škola. Byla založena jako Vysoká škola strojní, v roce 1960 se z ní stala Vysoká škola strojní a textilní a od 1. ledna 1995 jí byl přiznán název Technická univerzita v Liberci. Na jejích 6 fakultách (jejich počet se dlouhodobě nemění) v roce 2015/2016 studovalo 6 618 osob (4 696 v rámci prezenčního studia), z toho 6 187 se státním občanstvím ČR. Počet studentů v posledních sedmi letech každoročně klesá, maximální počet studentů v poslední dekádě univerzita zaznamenala v roce 2009/2010 (9 617 osob). Počet absolventů se státním občanstvím ČR byl nejvyšší v roce 2011/2012 (1 900 osob) a od té doby také klesá (v roce 2015/2016 na 1 476 osob).

2.6 Zdravotnictví

V Libereckém kraji v roce 2014 na 1 lékaře připadlo v průměru 258 obyvatel.

V roce 2014 ve státních i nestátních zdravotnických zařízeních Libereckého kraje pracovalo 1 700 lékařů, z toho jich 1 693 (99,6 %) působil v nestátních zdravotnických zařízeních. Na 1 lékaře připadlo v průměru 258 obyvatel, což byl nejnižší počet od roku 1994. Na 1 000 obyvatel v roce 2014 vycházelo 3,9 lékaře. Ambulantní péče byla zajišťována 1 172 lékaři (tj. 374 obyvatel na 1 lékaře, 26,7 lékařů na 10 000 obyvatel). V případě těchto ukazatelů Liberecký kraj zaostává za průměry České republiky a patří mu spodní příčky mezikrajského žebříčku.

Graf 2.15 Lůžka a ošetrovací doba v nemocnicích

Celkem v nemocnicích Libereckého kraje hospitalizováno 89 136 pacientů.

Obyvatelé Libereckého kraje mohli v roce 2014 využít služeb 8 nemocnic, 1 léčebny dlouhodobě nemocných a 3 odborných léčebných ústavů. Počet uvedených zařízení se dlouhodobě víceméně nemění, jejich lůžková kapacita však klesá. V případě nemocničních lůžek (včetně ambulantních) jejich počet poklesl v porovnání s rokem 2010 o 7,5 % na 2 474 lůžek a to i přes mírné meziroční navýšení počtu o 20 lůžek, tj. 0,8 % v roce 2014. Zdravotnickou péči v nemocnicích v roce 2014 zajišťovalo 748,4 lékařů (přepočtený stav), tj. o 5,0 % více než v roce 2010. Celkem bylo v tomto roce v nemocnicích Libereckého kraje hospitalizováno 89 136 pacientů, oproti roku 2013 to bylo o 535 osob (o 0,6 %) více a v přepočtu na 10 000 obyvatel připadlo 2 031 realizovaných hospitalizací, což Liberecký kraj řadilo do poloviny pomyslného mezikrajského žebříčku. Průměrná délka ošetrovací doby v nemocnici trvala 7,5 dne stejně jako v roce předchozím, využití lůžkového fondu (tj. podíl počtu ošetrovacích dnů a průměrného počtu stanovených lůžek) bylo od roku 2006 nejvyšší a ve srovnání s rokem 2013 se zvýšilo o 3,5 dnů na 272,2 dnů.

2.7 Dočasná pracovní neschopnost

Od roku 2012 jsou údaje „Statistiky dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz“ získávány zpracováním dat z administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení (IS ČSSZ)⁴. Statistika

⁴ Statistika pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz byla do roku 2011 sledována statistickým výkazem „Nem Úr 1-02“, jehož výsledky byly doplněny údaji z administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení (zpravodajskou jednotkou byly všechny podniky nad 25 zaměstnanců/pojištěnců; údaje za podniky s menším počtem zaměstnanců a osoby samostatně

zachycuje veškerá onemocnění a úrazy, které zapříčinily alespoň jednodenní pracovní neschopnost u nemocensky pojištěných osob. Administrativní data IS ČSSZ jsou vykazována za všechny zaměstnance právnických i fyzických osob a samostatně za osoby samostatně výdělečně činné.

Pracovní neschopnost pro nemoc se na celkovém počtu případů pracovní neschopnosti podílela 88,5 %.

V roce 2015 bylo v Libereckém kraji 148 893 nemocensky pojištěných osob, oproti roku předchozímu tento počet vzrostl o 1 683 osob, tj. o 1,1 %. Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti mezi roky 2014 a 2015 vzrostl o 17,5 % (8 972 případů) na 60 126 událostí. Největší měrou se na uvedeném počtu podílela pracovní neschopnost pro nemoc (53 213 případů, tj. 88,5 %). Dočasná pracovní neschopnost v důsledku pracovního úrazu tvořila 2,8 % (1 660 případů) a v 8,7 % (5 253 případů) byly příčinou ostatní úrazy.

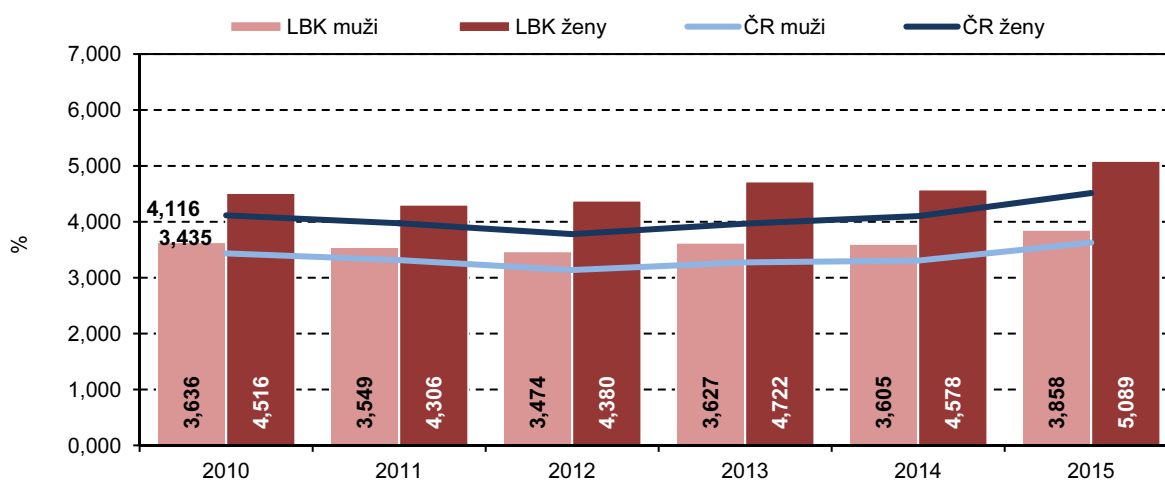
Od roku 2008 klesá průměrná doba trvání 1 případu pracovní neschopnosti v kraji.

Průměrná doba trvání 1 případu pracovní neschopnosti v kraji se meziročně snížila ze 42,77 dne na 40,21 kalendářního dne a byla tak od roku 2008 nejkratší. Dočasná pracovní neschopnost pro nemoc trvala v roce 2015 v průměru na jedno onemocnění 38,79 kalendářního dne a proti roku 2014 se snížila o 2,83 dne, jednalo se o nejnižší hodnotu za posledních devět let.

Vyšší procento dočasné pracovní neschopnosti vykázaly ženy.

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti v roce 2015 (tzn. kolik ze 100 pojištěnců je průměrně každý den v dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz) v našem kraji dosáhlo 4,449 % a ve srovnání s rokem 2014 vzrostlo o 0,377 p. b. Vyšší procento dočasné pracovní neschopnosti vykázaly ženy (5,089 %).

Graf 2.16 Průměrné procento pracovní neschopnosti podle pohlaví v Libereckém kraji

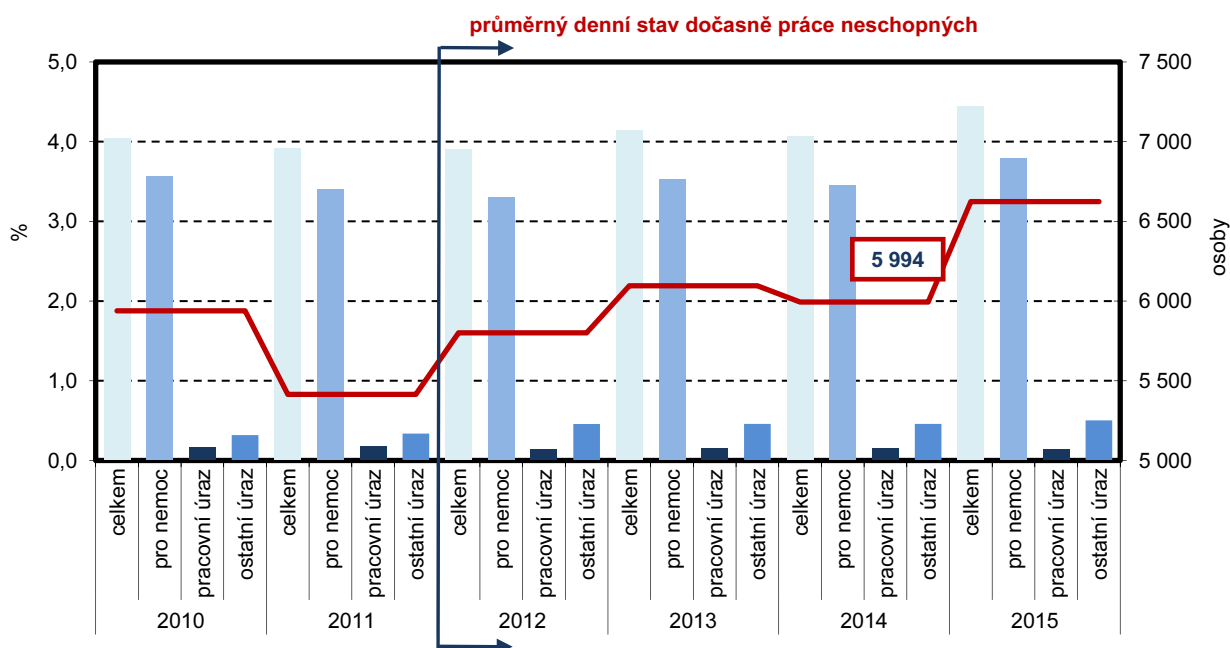

Meziročně došlo ve všech krajích k poklesu průměrné délky jedné pracovní neschopnosti.

V mezikrajském porovnání obsadil Liberecký kraj v roce 2015 čtvrtou nejnižší příčku v pomyslném žebříčku hodnot průměrné doby trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti a naopak šestou nejvyšší příčku z pohledu průměrného procenta dočasné pracovní neschopnosti. Meziročně došlo ve všech krajích k poklesu průměrné délky jedné pracovní neschopnosti, naopak se ve všech krajích republiky zvýšilo průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti.

výdělečně činné byly získávány z ČSSZ). Pro rok 2012 v důsledku snižování administrativní náročnosti a zátěže zpravodajských jednotek již nebyl výkaz „Nem Úr 1-02“ zařazen do Programu statistických zjišťování a byla ukončena jeho působnost. Rokem 2011 tak končí i srovnatelnost časových řad.

Graf 2.17 Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti v Libereckém kraji

Pozn.: data od roku 2012 nejsou v důsledku změn v metodě zjišťování s daty z předešlých let srovnatelná

Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti byla nejdelší v okrese Semily.

Shodně jako v celém Libereckém kraji můžeme sledovat obdobné tendence také u jeho okresů. Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti se v roce 2015 snížila ve všech okresech kraje, nejdéle v průměru trvala v okrese Semily (44,6 dnů) a Česká Lípa (43,8 dnů). Nejkratší doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti je dlouhodobě vykazována v okrese Liberec. Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti se v roce 2015 meziročně zvýšilo také ve všech okresech kraje. Nejvyšší procento pracovní neschopnosti je dlouhodobě vykazováno v okrese Česká Lípa, v roce 2015 to bylo 5,159 % (o 0,710 p. b. více než v celém kraji). Nejnižší procento pracovní neschopnosti bylo zaznamenáno v okrese Liberec (4,183 %).

2.8 Sociální služby

Státní sociální podpora

Dávky státní sociální podpory reprezentuje příspěvek na dítě, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení, porodné a pohřebné. Podle zákona o státní sociální podpoře mají nárok na příspěvek na dítě rodiny s příjmem do 2,4 násobku životního minima a dávka činí měsíčně podle věku dítěte 500–700 Kč. Rodičovský příspěvek se vyplácí rodinám nejdéle do 4 let věku dítěte, až do vyčerpání celkové částky 220 000 Kč. Příspěvek na bydlení stát vyplácí lidem s nízkým příjmem, pokud 30 % jejich příjmů nestačí na pokrytí nákladů na bydlení. Porodné je příspěvek na náklady související s narozením dítěte a jeho výše činí 13 000 Kč, resp. 10 000 Kč (první, resp. druhé živě narozené dítě). Pohřebné se vyplácí osobě, která zajistila pohřeb nezaopatřenému dítěti, a to ve výši 5 000 Kč.

V roce 2015 bylo v Libereckém kraji vyplaceno přes 520 tisíc dávek (včetně dávek pěstounské péče), tj. nejméně od roku 2010, oproti kterému se tento počet snížil o téměř 19 %. Celkové výdaje na uvedené dávky v roce 2015

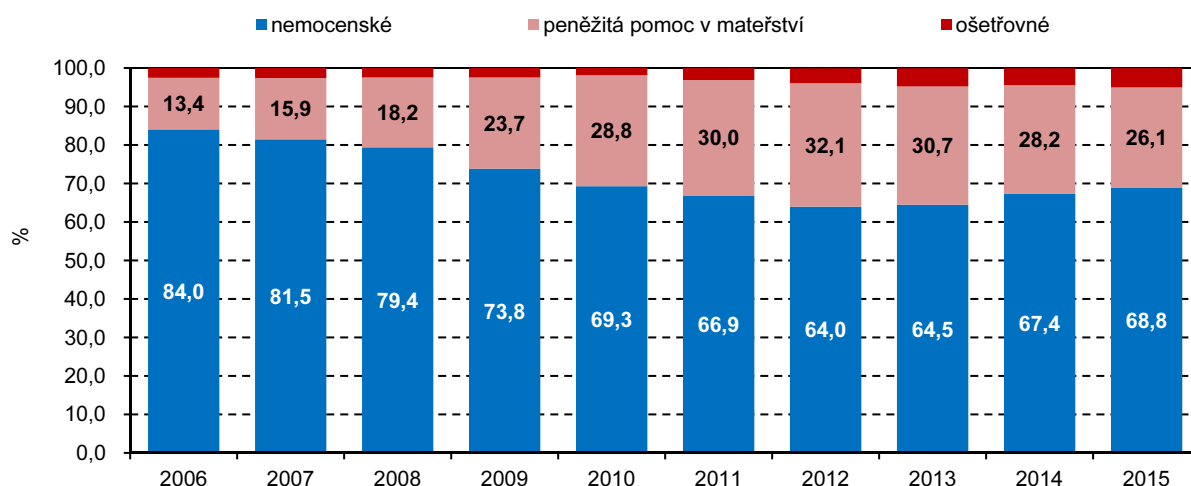

dosáhly 1,67 mld. Kč. Nejméně finančních prostředků bylo na dávky státní sociální podpory vynaloženo v roce 2012 (1,58 mld. Kč), jejich maximální částka pak byla zjištěna v roce 2010 (1,86 mld. Kč). S výjimkou roku 2013, ve kterém se výdaje meziročně navýšily (o 3,6 %), výdaje související s dávkami státní sociální podpory v kraji klesají. V přepočtu na 1 obyvatele kraje v roce 2015 připadlo 3 793 Kč, meziročně o 7 Kč méně a ve srovnání s rokem 2010 o 446 Kč méně. V porovnání s ostatními regiony České republiky jsou výdaje na dávky státní sociální podpory na 1 obyvatele v Libereckém kraji třetí nejvyšší a republikový průměr (3 569 Kč) překročily o 224 Kč. Více prostředků je vypláceno již jen v Ústeckém (4 415 Kč) a Moravskoslezském kraji (4 276 Kč), tedy v krajích s vysokým podílem nezaměstnaných. Naopak nejnižší částka byla vykázána v Plzeňském kraji (2 941 Kč).

Přídavek na dítě v roce 2015 představoval 44,1 % (229,5 tis. dávek) vyplacených dávek státní sociální podpory, což byl nejnižší podíl v letech 2010 až 2015. Nejvyšší zastoupení měly přídavky v roce 2012 (49,0 % vyplacených dávek). Absolutně nejvíce jich však bylo poskytnuto v roce 2010 (287,1 tis.) a nejméně opět v roce 2015. Co do objemu finančních prostředků byly přídavky na dítě nejvyšší v roce 2010 (174,0 mil. Kč), od té doby se částka každoročně snižuje a v roce 2015 pak činila již jen 137,3 mil. Kč (od roku 2010 o 21,0 % méně).

Snižování objemu dávek státní sociální podpory je možné přičíst změnám v sociální politice státu, které byly realizovány v roce 2010. Stát totiž v tomto roce přistoupil k omezování sociální výdajů. V souvislosti s tímto krokem byla snižována výše některých dávek, zkracována doba, po kterou je bylo možné pobírat, a zároveň byly zpřísnovány podmínky pro jejich přiznání.

Graf 2.18 Struktura výdajů na nemocenské pojištění v Libereckém kraji

Nemocenské pojištění

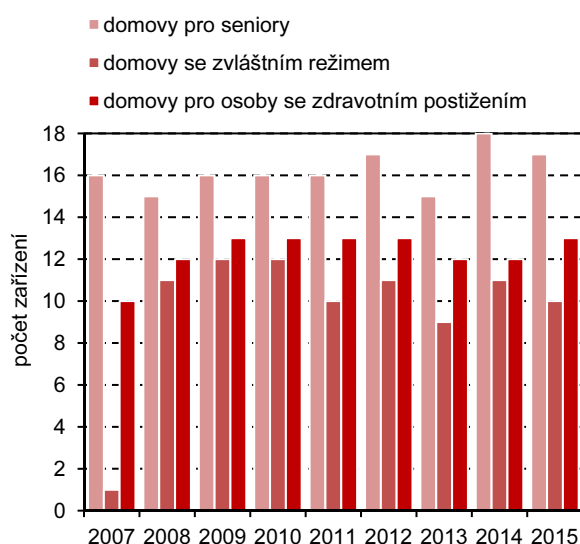
Nemocenské pojištění slouží k pokrytí ztráty příjmů v krátkodobých sociálních událostech, jako je například dočasná pracovní neschopnost z důvodu nemoci nebo úrazu či karantény, ošetřování člena rodiny, těhotenství a mateřství, péče o dítě. V roce 2015 byly v Libereckém kraji z nemocenského pojištění vyplaceny dávky v celkové hodnotě téměř 816 mil. Kč, tj. o 8,2 % více než v roce 2014. Z dlouhodobého pohledu objem pojištění rostl až do roku 2007, v následujících letech však vzhledem k právním úpravám zákona

o nemocenském pojištění klesal až do svého minima v roce 2012, kdy představoval pouze necelých 47 % objemu roku 2007. V následujících letech se částka pojištění opět začala navyšovat. Výdaje na dávky nemocenského pojištění byly v roce 2015 v Libereckém kraji z 68,8 % tvořeny výplatou nemocenské dávky a z 26,1 % výplatou peněžitě pomoci v mateřství. V celé České republice byl podíl vyplacené nemocenské nižší (64 %), a pomoc v mateřství naopak vyšší (31,6 %). S výše uvedeným objemem výdajů na dávky nemocenského pojištění za rok 2015 se kraj na jejich celorepublikovém úhrnu podílel 3,4 % (počtem obyvatel se kraj podílí necelými 4,2 %). Liberecký kraj byl jedním ze tří krajů (s Královéhradeckým a Zlínským), ve kterých výdaje na dávky nemocenského pojištění v porovnání let 2010 až 2015 poklesly, v našem kraji o 2,5 %. V ČR naopak vzrostly o 5,8 %.

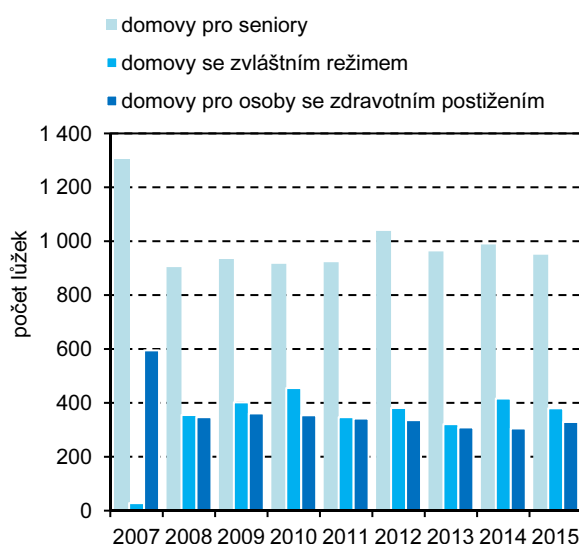
Zařízení soc. služeb

Zařízení sociálních služeb jsou zařízení poskytující některou ze sociálních služeb, jako například pomoc při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, ošetřování, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím. Obecně se rozlišují tři typy sociální služby, tj. pobytové, ambulantní a terénní. Pobytové služby jsou spojené s ubytováním v zařízení sociálních služeb, kde člověk žije. Příkladem mohou být domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem (pro osoby nemocné stařeckou demencí, Alzheimerovou nemocí a ostatními typy demencí, kteří mají z důvodu těchto onemocnění sníženou soběstačnost a proto potřebují pravidelnou pomoc jiné osoby) nebo domovy pro osoby se zdravotním postižením.

Graf 2.19 Počet vybraných zařízení sociálních služeb v Libereckém kraji

Graf 2.20 Počet lůžek ve vybraných zařízeních sociálních služeb v Libereckém kraji

V domovech pro seniory působících na území Libereckého kraje bylo v roce 2015 k dispozici 950 lůžek (v přepočtu na 1 000 obyvatel starších 65 let je to 11,8 lůžek), meziročně o 38 lůžek méně. Kapacita těchto zařízení se ve sledovaném období v zásadě navyšovala s maximem v roce 2012 (1 038 lůžek), v následujícím roce se však počet lůžek opět vrátil pod 1 000 hranici. Domovy se zvláštním režimem v roce 2015 disponovaly 380 lůžky (tj. 4,7 lůžek na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let) a jejich počet se v posledních šesti

letech pohyboval v rozmezí od 321 (v roce 2013) do 455 lůžek (v roce 2010). Pro osoby se zdravotním postižením bylo v roce 2015 určeno 329 lůžek (meziročně o 24 lůžek více), což znamenalo 4,1 lůžek na 1 000 obyvatel starších 65 let. Podobně jako v případě lůžek v domovech se zvláštním režimem i počet lůžek pro osoby se zdravotním postižením v časové řadě let 2010 a 2015 v kraji kolísal. Nejvíce jich pak příslušná domovy nabízely v roce 2010 (354 lůžek), naopak nejméně v roce 2014 (305 lůžek).

V porovnání s ostatními regiony České republiky se Liberecký kraj v počtu lůžek na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let v případě všech výše uvedených zařízení sociálních služeb v roce 2015 umístil na druhé nejhorší pozici. Nejvíce lůžek na 1 000 obyvatel daného věku v domovech pro seniory vykázal Jihočeský kraj (25,7 ‰), v domovech se zvláštním režimem Jihomoravský kraj (13,5 ‰) a v domovech pro zdravotně postižené Ústecký kraj (10,8 ‰). Nejméně příznivá situace pak byla v případě všech zařízení zjištěna v Hlavním městě Praze (10,4 ‰ v prvním, 2,3 ‰ ve druhém a třetím případě).

Neuspokojené žádosti o poskytnutí sociální služby v domovech pro seniory významně převyšují počet těchto žádostí v ostatních zařízeních po celé sledované období. S ohledem na demografický vývoj, tj. stárnutí populace není překvapivé, že zájem o umístění v těchto zařízeních výrazně překračuje jejich kapacity, není tedy neobvyklé, když se na vyřízení žádosti čeká několik měsíců i let. V roce 2015 tak nebylo v Libereckém kraji vyhověno 1 087 žádostem o umístění do domova pro seniory, v roce 2010 byl však tento počet téměř dvojnásobný. S výjimkou roku 2013, kdy místo v domově nezískalo „pouze“ 855 žadatelů, překračoval počet neuspokojených žádostí v případě těchto zařízení každoročně hranici jednoho tisíce. Počet neuspokojených žádostí v domovech se zvláštním režimem od roku 2010 (763 žádostí) do roku 2013 (232 žádostí) klesal, v roce 2015 však neuspělo již 375 žadatelů (meziročně o 143 žádostí více). Nejméně neuspokojených žadatelů zaznamenaly domovy pro osoby se zdravotním postižením, v roce 2015 nebylo vyhověno pouze 13 žádostem s tím, že jejich počet od roku 2010 postupně klesal.

2.9 Důchodci, důchody

Ke konci roku 2015 v Libereckém kraji evidováno 100 473 příjemců starobních důchodů.

Ke konci roku 2015 v Libereckém kraji evidováno 100 473 příjemců starobních důchodů (včetně souběhu s vdovských nebo vdoveckým, bez poměrného). Meziročně je to o 1,1 % příjemců více, od roku 2010 se pak počet těchto příjemců navýšil v úhrnu o 7 159 osob, tj. o 7,7 %. Vyšší zastoupení mezi starobními důchodci měly po celé sledované období ženy, jejich podíl se však v časové řadě let 2010 až 2015 každoročně snižoval ve prospěch mužů (z 63,1 % v roce 2010 na 61,3 % v roce 2015). Počet mužů totiž rostl dynamičtěji (v průměru ročně o 2,5 %) a setrval než počet žen (v průměru ročně o 0,9 %), který v roce 2012 a 2013 meziročně poklesl.

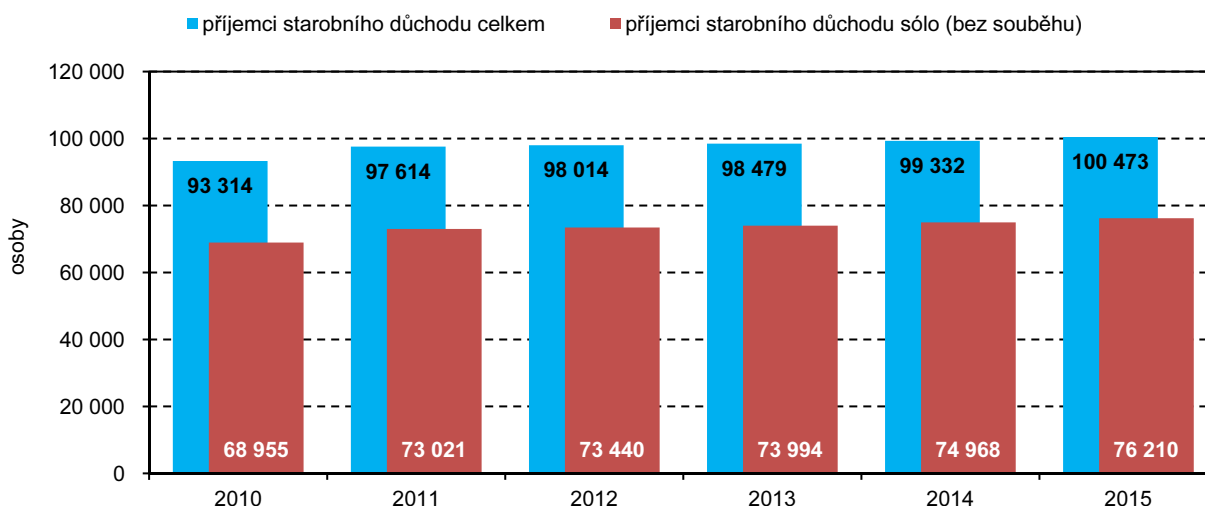
Počet příjemců starobních důchodů sólo v roce 2015 čítal 76 210 osob.

Počet příjemců starobních důchodů sólo (bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým) v roce 2015 čítal 76 210 osob (meziročně o 1,7 % více, od roku 2010 pak o 10,5 % více) a představoval tak 75,9 % všech výše uvedených starobních důchodců. Počet těchto příjemců i jejich podíl na celkovém počtu příjemců starobních důchodů pak od roku 2010 každoročně narůstal.

Předčasný starobní důchod v Libereckém kraji v roce 2015 pobíralo 23,8 % všech příjemců starobního důchodu.

Předčasný starobní důchod (včetně souběhu, bez poměrného) v Libereckém kraji v roce 2015 pobíralo 23 915 seniorů, tzn. 23,8 % všech příjemců starobního důchodu. Od roku 2010 se pak podíl předčasných starobních důchodců navýšil o 6,1 p. b. Většinu z nich tvořily po celé sledované období ženy (13 710 osob v roce 2015), jejich zastoupení však dlouhodobě klesá ve prospěch mužů a mezi roky 2010 a 2015 se snížilo z 59,9 % na 57,3 %. Podíl mužů pobírajících předčasný starobní důchod na počtu starobních důchodců-mužů dosáhl v roce 2015 v našem kraji 26,2 % a byl tak vyšší než stejný podíl v případě žen (22,3 %). V zásadě to tedy znamená, že muži volí předčasný důchod častěji než ženy. V horizontu posledních šesti let navíc procento předčasných důchodců v případě mužů i žen roste. Z hlediska okresů Libereckého kraje byl nejvyšší podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu v roce 2015 zjištěn v okrese Liberec (27,3 %), naopak tomu bylo v okrese Česká Lípa (19,9 %). Napříč Českou republikou pak tento podíl v roce 2015 kolísá v rozmezí od 13,2 % (Hlavní město Praha) do 31,1 % (Kraj Vysočina). Hodnota zjištěná v Libereckém kraji byla čtvrtou nejnižší a pod republikovým průměrem se pohybovala o 1,0 p. b. (24,8 %).

Graf 2.21 Příjemci starobního důchodu v Libereckém kraji

Průměrný starobní důchod sólo v roce 2015 v Libereckém kraji dosáhl 11 269 Kč ...

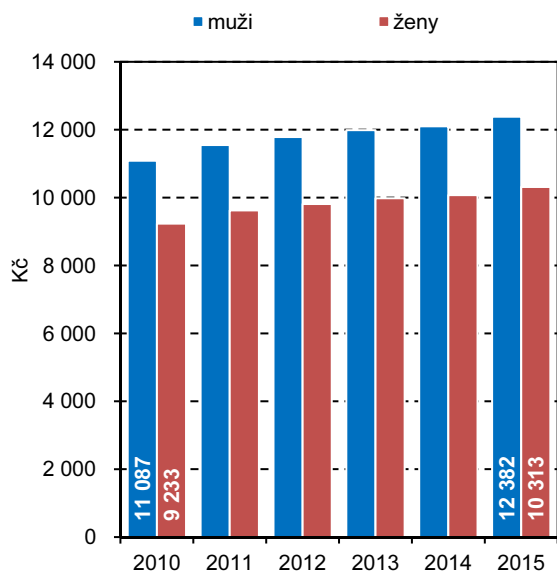
Průměrný starobní důchod sólo (bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým a bez poměrného) v roce 2015 v Libereckém kraji dosáhl 11 269 Kč, tj. o 264 Kč (2,4 %) více než v roce 2014 a o 1 205 Kč (12,0 %) více než v roce 2010. Dlouhodobě vyšší průměrný důchod pobírají muži a bylo tomu tak i v rámci sledovaného období. Starobní důchod sólo mužů byl tak v roce 2015 ve srovnání s důchodem žen vyšší o 2 069 Kč – u žen dosáhl částky 10 313 Kč (meziročně o 241 Kč, tj. 2,4 % více) a u mužů 12 382 Kč (meziročně o 283 Kč, tj. o 2,3 % více). Tempo růstu zmíněného důchodu je v případě obou pohlaví ve sledovaném období srovnatelné. V mezikrajském srovnání je průměrný celkový starobní důchod sólo zjištěný v roce 2015 v Libereckém kraji pátým nejvyšším a oproti republikovému průměru (11 363 Kč) byl nižší pouze o 94 Kč. Absolutně nejvyšší důchod pobírali v roce 2015 senioři v Hlavním městě Praze (12 172 Kč), na opačné straně žebříčku se s 11 009 Kč umístil Olomoucký kraj.

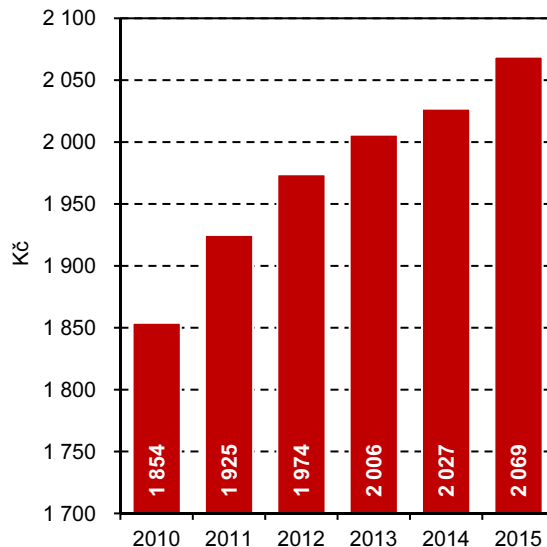
... a tvořil tak 47,1 % mzdového mediánu.

Průměrný starobní důchod sólo v roce 2015 tvořil 47,1 % mzdového mediánu. Při hodnocení tohoto poměru je však nutné si uvědomit, že mzdový medián představuje hrubý příjem, zatímco průměrný důchod je příjmem čistým. V časové řadě let 2010 až 2015 se průměrný důchod mediánu nejvíce přiblížil v roce 2011, když představoval 49,9 %, naopak tomu bylo v roce 2010 (45,2 %). Od tohoto roku je v zásadě možné konstatovat, že se podíl průměrného starobního důchodu na mzdovém mediánu postupně snižoval.

Graf 2.22 Průměrný měsíční starobní důchod sólo podle pohlaví v Libereckém kraji

Graf 2.23 Rozdíl mezi průměrným měsíčním starobním důchodem sólo mužů a žen v Libereckém kraji

2.10 Kriminalita, dopravní nehody

Od roku 2014 počet zjištěných trestných činů klesá.

Trestná činnost v Libereckém kraji měla od roku 2007 do roku 2012 klesající tendenci. Zlom ve vývoji nastal v roce 2013, kdy byla prezidentem vyhlášena amnestie. Od roku 2014 počet zjištěných trestných činů opětovně klesá. V průběhu roku 2015 bylo v Libereckém kraji zjištěno 11 154 trestných činů, ve srovnání s předchozím rokem došlo k poklesu o více než jednu desetinu, v porovnání s rokem 2013 ke snížení o jednu pětinu.

Kriminalita v Libereckém kraji překračuje republikový průměr.

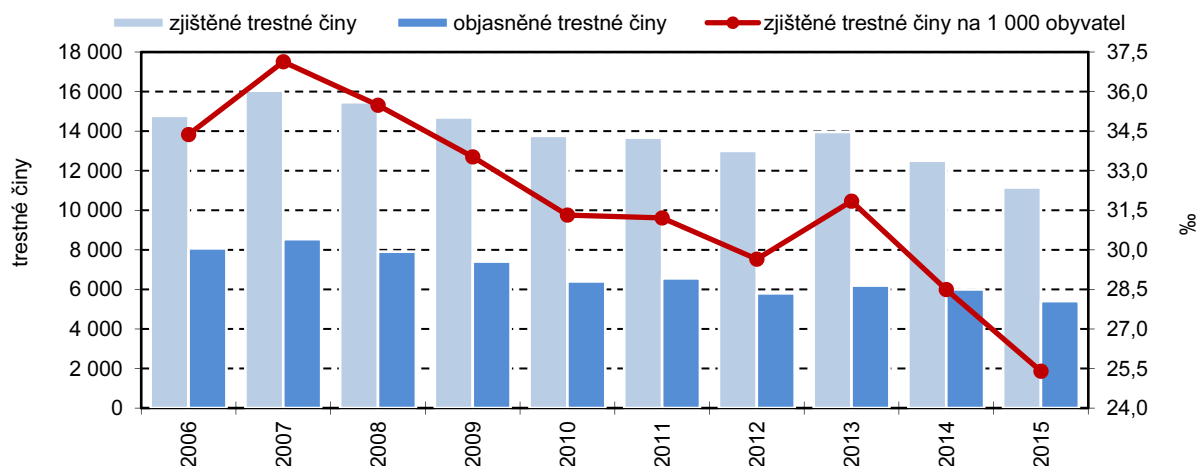
Liberecký kraj dlouhodobě i přes tento vývoj patří ke krajům s vyšší kriminalitou, která překračuje republikový průměr. V roce 2015 v přepočtu na 1 000 obyvatel připadlo 25,4 zjištěných trestných činů a v rámci krajů České republiky se jednalo o 3. nejvyšší hodnotu. Nejvyšší trestná činnost byla vykázána v Hlavním městě Praze (50,8), nejnižší v Pardubickém kraji (13,2). Mezi okresy Libereckého kraje v negativním smyslu slova dominuje s 29,3 trestnými činy na 1 000 obyvatel okres Liberec, v těsném závěsu je však také okres Česká Lípa (29,0). Nejnižší kriminalitu vykázal okres Semily (15,8).

Z více než tří čtvrtin se na počtu trestných činů podílela obecná kriminalita.

Z více než tří čtvrtin se na uvedeném počtu trestných činů podílela obecná kriminalita, která však zároveň zaznamenala meziroční 12,9% pokles. V jejím rámci převažuje majetková trestná činnost (6 128 činů, tj. 72,9 % obecné kriminality). Nejčastěji jsou v tomto případě řešeny krádeže prosté (3 407 činů), při bližší specifikaci se pachatelé zaměřují především na krádeže dvoustopých

motorových vozidel (17,6 % prostých loupeží) a krádeže věcí z automobilů (15,2 %). Krádeže vloupáním se na majetkové trestné činnosti v našem kraji ve sledovaném roce podílely téměř 29 %. Do kategorie násilných činů bylo zařazeno 920 trestných skutků, jednalo se především o úmyslné ublížení na zdraví (281 činů). V kraji bylo spácháno a úspěšně vyšetřeno 7 vražd.

Graf 2.24 Kriminalita v Libereckém kraji

Do kategorie hospodářské kriminality spadalo 10,4 % všech zjištěných činů.

Trestné činy spadající do kategorie hospodářské kriminality tvořily 10,4 % všech zjištěných činů a ve srovnání s rokem 2014 jich bylo v našem kraji zjištěno o 4,1 % méně. Mezi tímto druhem kriminality dominují úvěrové podvody (více než jedna čtvrtina) a neoprávněná držení platebních karet (19,3 %).

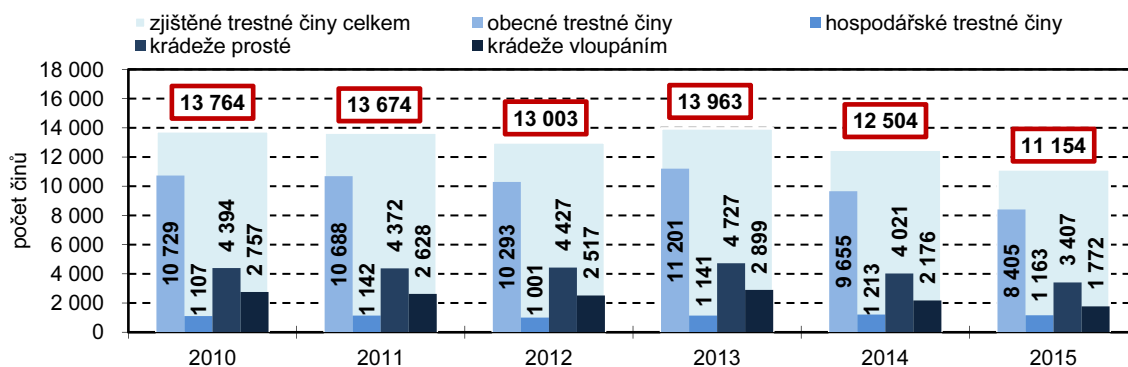
V roce 2015 bylo v Libereckém kraji objasněno 5 409 trestných činů.

Celkově pak bylo v roce 2015 v Libereckém kraji objasněno 5 409 trestných činů – v případě obecné kriminality bylo úspěšně vyřešeno 3 404 činů, v případě hospodářské kriminality pak 630 skutků. V roce 2015 bylo v souvislosti s trestnými činy stíháno 5 114 osob, mezi kterými je vysoký podíl recidivistů (47,5 %) a nezanedbatelné je také zastoupení žen (15,4 %).

V roce 2015 bylo Policií České republiky na území Libereckého kraje šetřeno 3 889 dopravních nehod.

V roce 2015 bylo Policií České republiky na území Libereckého kraje šetřeno 3 889 nehod na pozemních komunikacích, z toho v 1 040 případech došlo o nehody s následky na životě nebo zdraví do 30 dnů po nehodě. Při těchto nehodách bylo 23 osob usmrceno (z toho 18 osob mimo obec), 122 osob těžce a 1 174 osob lehce zraněno. Způsobená hmotná škoda dosáhla hodnoty 177,54 mil. Kč, v průměru na jednu nehodu připadlo 45 651 Kč (tj. nejnižší hodnota mezi kraji České republiky).

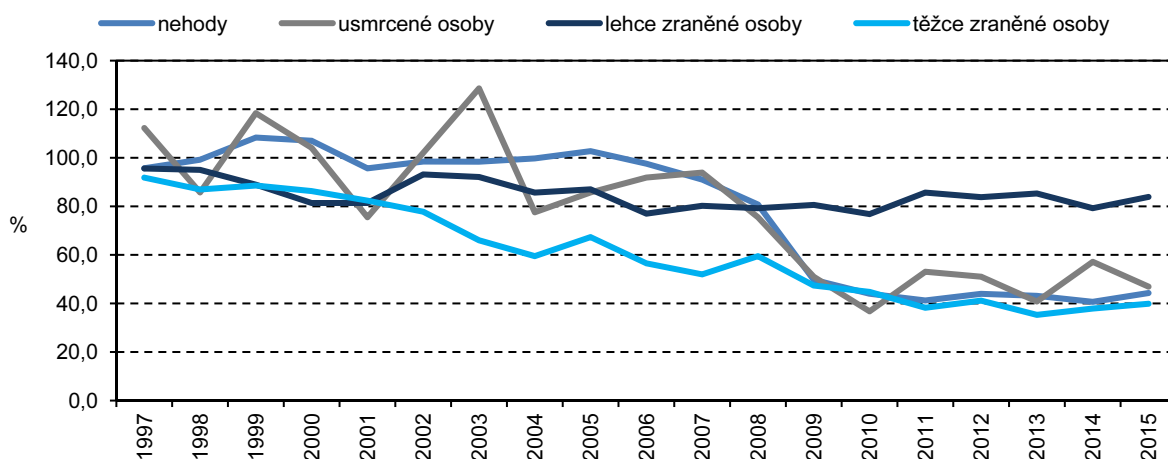
Graf 2.25 Struktura zjištěných trestných činů v Libereckém kraji

Celková nehodovost se v kraji meziročně zvýšila o 8,9 %.

Ve srovnání s předchozím rokem se celková nehodovost v kraji zvýšila o 8,9 % (317 událostí), ve srovnání s rokem 2009, kdy došlo ke změně pravidel pro hlášení dopravních nehod a jsou povinně hlášeny pouze nehody se zraněním nebo škodou nad 100 tis. Kč, se počet nehod snížil o necelých 11 % (477 událostí). V rámci mezikrajského srovnání z absolutního pohledu se jedná o 5. nejnižší údaj, 9,4 nehod v přepočtu na 1 000 však představuje 6. nejvyšší hodnotu. V relativním vyjádření mezi kraji dominuje Hlavní město Praha (17,0 nehod na 1 000 obyvatel), naopak nejnižší hodnota byla vykázána v Plzeňském kraji (5,6 nehod). Z okresů Libereckého kraje je situace nejhorší v okrese Česká Lípa (11,9 nehod), nejlepší v okrese Semily (7,1 nehod).

Graf 2.26 Vývoj počtu nehod a jejich následků v Libereckém kraji (rok 1996=100 %)

Pod vlivem alkoholu bylo na silnicích Libereckého kraje způsobeno 5,7 % nehod.

Pod vlivem alkoholu bylo na silnicích Libereckého kraje způsobeno 221 nehod (5,7 % z celkového počtu). Nejčastější příčinou nehod v našem kraji je nesprávný způsob jízdy, na který připadla více než jedna polovina nehod v roce 2015. Nepřiměřená rychlost zapříčinila 18,5 % nehod. Místem, na kterém bylo způsobeno nejvíce nehod, byly místní komunikace (1 274 nehod, 32,8 %).

Závažnost nehod na území Libereckého kraj, měřená počtem zemřelých na 1 000 dopravních nehod, je v rámci krajů České republiky po Hlavním městě Praze a Ústeckém kraji třetí nejnižší. Nejhorší bilanci má z tohoto pohledu Jihočeský kraj (15,8 usmrčených).

Graf 2.27 Nehody podle hlavních příčin v Libereckém kraji v roce 2015

